

Az innováció és a versenyképesség uniós finanszírozása

A Horizont 2020 „Ipari vezető szerep” prioritásának
keretében kevés figyelmet fordítottak a piacközel
intézkedésekre

EURÓPAI
SZÁMVEVŐSZÉK

Tartalomjegyzék

Bevezetés

01–20 | **Főbb megállapítások**

01–10 | **Miért fontos ez a terület?**

11–20 | **Megállapításaink és ajánlásaink**

21–112 | **Észrevételeinkről részletesebben**

21–40 | A finanszírozási előirányzatok nem irányultak szisztematikusan a legnagyobb innovációs és növekedési potenciállal bíró projektekre

23–24 | Az innovátorokra, köztük a kkv-kra vonatkozó bizottsági igényfelmérés eredményei nem épültek be megfelelően a munkaprogram kialakításakor

25–29 | Az „ipari vezető szerep” prioritás keretében nyújtott finanszírozás csak részben támogatta a profitorientált résztvevők piacközi innovációs tevékenységeit

30–34 | Az alacsony kiforrottságú innovációra való összpontosítás nem segítette elő a piaci kiépítést, illetve a volumennövelést

35–38 | A „hatást” mint kritériumot nem alkalmazták következetesen a gazdasági és volumennövelési potenciállal bíró projektek kiválasztásánál

39–40 | A kkv-k ritkán irányítottak együttműködésen alapuló projekteket, a támogathatósági kritériumokat pedig nem úgy alakították ki, hogy előmozdítsák az innovációs kapacitást

41–94 | A Horizont 2020 egyedi eszközöket vezetett be a piaci elterjesztés érdekében, de kevés sikerrel

43–49 | Nem egyértelmű, hogy az EBB csoport mennyire kezelte eredményesen a finanszírozási eszközöket, illetve mennyire támogatta az innovációt és a kereskedelmi forgalomba hozatal terén elért végeredményeket

50–54 | A kkv-támogató eszköz eredményesen segítette a technológiatranszfert, de a piaci elterjedést illetően csak szerény eredményeket ért el

55–57 | A tudástranszfert támogató bizottsági kezdeményezések és eszközök láthatósága és hatása szerény maradt

- 58–60 | A Horizont Európa keretében bevezetett új eszközök eredményessége még bizonyításra vár
- 61–62 | A Horizont 2020 monitoringkerete nem követte eredményesen nyomon a résztvevők gazdasági teljesítményét és innovációs kapacitását
- 63–73 | A program célkitűzései és mutatói kialakításuk szerint nem tudták mérni a résztvevők gazdasági teljesítményét és innovációs kapacitását, így nem is mérték azokat
- 74–94 | A bizottsági nyomon követés nem szervezet-fókuszú és nem is hosszú távú
- 95–112 | A Horizont 2020 utólagos értékelése során nem értékelték, hogyan járult hozzá a program a résztvevők gazdasági teljesítményéhez, illetve innovációs kapacitásához**
- 98–105 | A Horizont 2020 rendelet nem írta elő a résztvevőkre gyakorolt hatás értékelését
- 106–112 | A Bizottság utólagos értékeléseinek feltételezései és módszertani problémái túl derűlátó végeredményekhez vezethettek

Mellékletek

I. melléklet. Az ellenőrzésről

II. melléklet. Az ellenőrzésünk során vizsgált projektminta

III. melléklet. Az innovációra és a digitalizációra vonatkozó támogathatósági kritériumok a kkv-garanciaeszköz keretében

IV. melléklet. Összehasonlítás: Horizont 2020 kontra Horizont Európa

V. melléklet. A Horizont 2020. résztvevőinek körében végzett felmérésünk

Rövidítések

Glosszárium

A Bizottság válaszai

Időrendi áttekintés

Ellenőrző csoport

01

Főbb megállapítások

Miért fontos ez a terület?

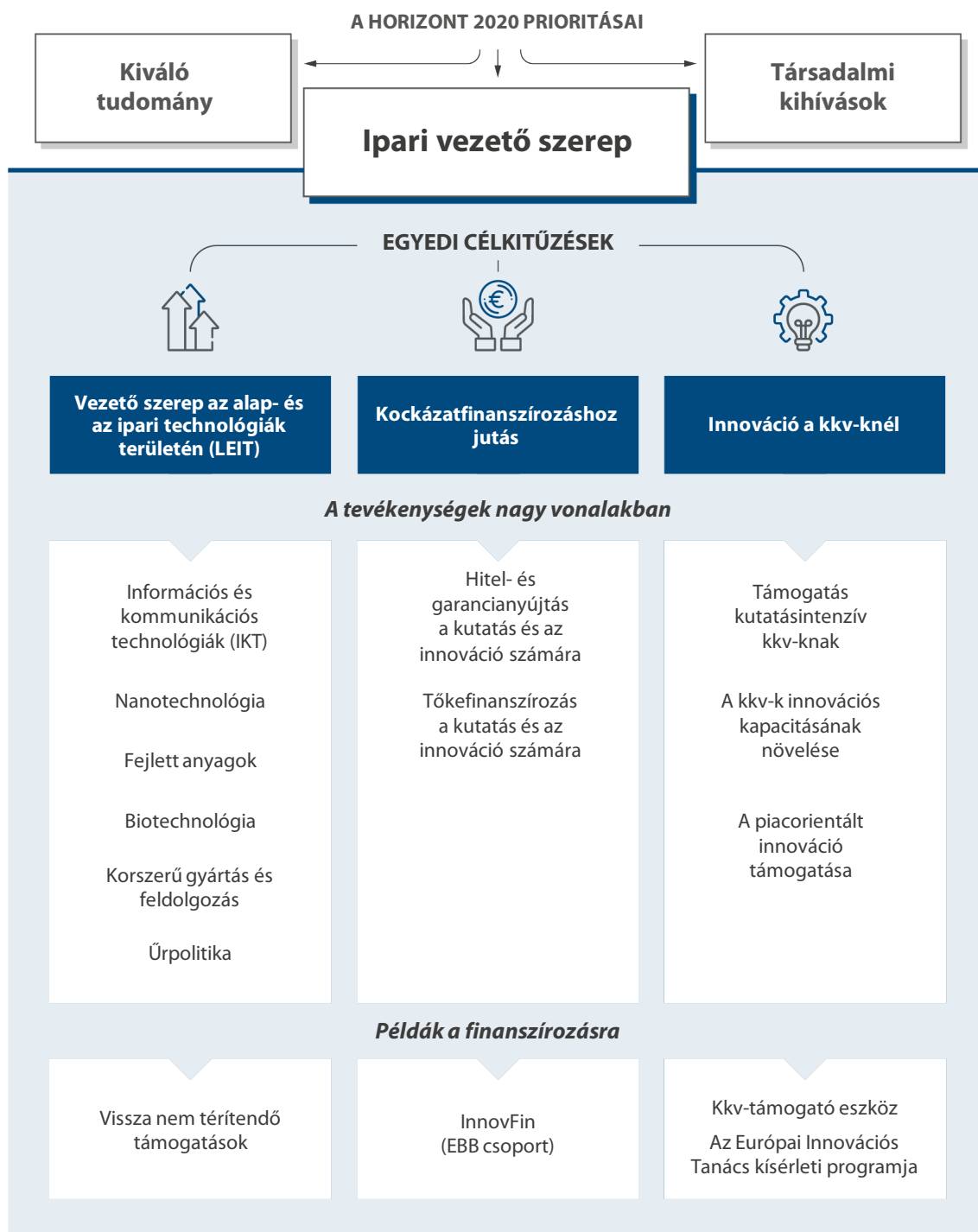
- 01** Az innovációs kapacitás és a gazdasági teljesítmény között erős, kétirányú kapcsolat áll fenn: az innováció a termelékenységnövekedés, az új piacok és a versenyképesség révén ösztönzi a gazdasági növekedést, az erős gazdaságból pedig a további innovációhoz szükséges beruházások és kereslet következik, ami beindítja a tartós jólét pozitív spirálját. Egy vállalkozás innovációs képessége („innovációs kapacitás”) fellendíti annak teljesítményét, nagy értékű munkahelyeket teremt, és erősíti a globális versenyképességet, így döntő fontosságú a hosszú távú fejlődés szempontjából.
- 02** Az Unió 2014–2020-as időszakra szóló kiemelt kutatási és innovációs programjaként a Horizont 2020 program szolgált. Általános célkitűzése az volt, hogy a kutatásba és az innovációba (K+I) történő további beruházások ösztönzésével, valamint az uniós kutatási és innovációs célok elérésének támogatásával Unió-szerte elősegítse a tudás- és innovációalapú társadalom és gazdaság kifejlődését¹.
- 03** Az [1291/2013/EU rendelet](#) (Horizont 2020 rendelet) a program keretében három prioritást határozott meg: ezek a „Kiváló tudomány”, a „Társadalmi kihívások” és az „Ipari vezető szerep”, amelyek célja az volt, hogy a kutatás, az innováció és a technológiai fejlesztés révén számos ágazatban jobban kihasználják Európa ipari potenciálját.

¹ Az [1291/2013/EU rendelet](#) 1. cikke.

04 A 79 milliárd eurós teljes költségvetéssel rendelkező Horizont 2020 keretprogram (amely 77 milliárd eurós alapfinanszírozásból és az Euratom-program² keretében a nukleáris kutatásra nyújtott kiegészítő finanszírozásból áll) a többéves pénzügyi keret „Versenyképesség a növekedésért és foglalkoztatásért” fejezetének 54%-át adta. Az „Ipari vezető szerep” prioritás költségvetése mintegy 17 milliárd eurót tett ki (ami a Horizont 2020 teljes költségvetésének 22%-a). Ezt a prioritást három egyedi célkitűzés révén kívánták megvalósítani. E prioritás költségvetésének közel 80%-át a hat alap- és ipari technológia terén való vezető szerep elérésére (LEIT) irányuló egyedi célkitűzésre különítették el. Ez egyben az a terület, amely a legnagyobb valószínűséggel nyújt finanszírozást piacközeli kutatási és innovációs intézkedésekhez (**1. ábra**).

² Az 1291/2013/EU rendelet és az 1314/2013/Euratom rendelet.

1. ábra. | „Ipari vezető szerep” prioritás – egyedi célkitűzések

Forrás: Európai Számvevőszék, a Horizont 2020 rendelet alapján.

- 05** Az európai versenyképesség jövőjéről szóló Draghi-jelentés szerint a kutatás és az innováció központi szerepet játszik az Unió versenyképességi, növekedési és foglalkoztatási stratégiájában. A jelentés hangsúlyozza, hogy meg kell erősíteni Európa technológiai vezető szerepét, javítani kell a magán K+I beruházások feltételeit, és fokozni kell a kutatási eredményeknek a gazdaság egészében való elterjesztését és láthatóságát. A jelentés szerint az egyik fő kihívás az az innovációs szakadék, vagyis Európa lemaradása – különösen a fejlett technológiák terén – az Egyesült Államoktól és Kínától.
- 06** Erre reagálva a Bizottság a 2028–2034-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretre irányuló egyik jogalkotási javaslatával létre kívánja hozni az [Európai Versenyképességi Alapot](#) (EVA), valamint – az EVA-hoz szorosan kapcsolódva, ugyanakkor elkülönülve attól – különálló programként kívánja folytatni a küszöbön álló [Horizont Európa](#) programot.
- 07** Az EVA-nak a Horizont Európával együtt az a célja, hogy „az európai versenyképességet megerősítő beruházási kapacitásként működjön az EU versenyképessége szempontjából kritikus technológiákban és stratégiai ágazatokban, az együttműködésen alapuló kutatástól kezdve a növekedésen át az innovációig, az ipari hasznosításig, az infrastruktúra kiépítéséig és a gyártásig, beleértve a készségeket is, és támogassa a projekteket és a vállalatokat, köztük a kkv-kat, az induló vállalkozásokat, a nagyobb vállalatokat, az egyetemeket és a kutatási szervezeteket, miközben a magán-, intézményi és nemzeti beruházások vonzására szolgáló költségvetési eszközöket alkalmazó tőkeáttételi eszközként működik”³. Az EVA és a Horizont Európa együttes tervezett költségvetése mintegy 409 milliárd euró (2025-ös árakon 362 milliárd euró), ami a 2028–2034-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret 1 984 milliárd euró összegű javasolt teljes költségvetésének (2025-ös árakon 1 763 milliárd euró) mintegy 21%-át teszi ki. Azzal hogy a Horizont Európa „versenyképességi” elemét szorosan összekapcsolja az EVA-val, a Bizottság arra is törekszik, hogy zökkenőmentesebbé tegye a kutatástól az innovációig, illetve a vállalkozások elindításáig és növekedéséig vezető utat.
- 08** A 2014–2020-as időszakban a Horizont 2020 „Ipari vezető szerep” prioritásának fő célja olyan kutatási és innovációs intézkedések finanszírozása volt, amelyek segítették a vállalkozásokat, különösen a kkv-kat (kis- és középvállalkozásokat) innovációs és növekedési potenciáljuk megerősítésében. Ezért alapvető fontosságú annak értékelése, hogy a prioritás milyen eredményesen segíti az európai vállalkozásokat az innovatív termékek és szolgáltatások forgalomba hozatalában, mert így le lehet vonni az EVA, illetve a Horizont Európa releváns részeinek 2028–2034-es végrehajtását támogató tanulságokat.

³ [COM\(2025\) 555](#).

- 09** 2026 első negyedében véleményt adtunk ki mind az EVA-ra, mind a Horizont Európára vonatkozó bizottsági javaslatról, valamint a horizontális teljesítménymérési keret létrehozására irányuló bizottsági javaslatról ([01/2026. sz. vélemény](#), [02/2026. sz. vélemény](#) és [10/2026. sz. vélemény](#)). Jelentésünkben adott esetben hivatkozunk ezekre a véleményekre.
- 10** Az [I. melléklet](#) további háttér-információkat és részleteket tartalmaz az ellenőrzés hatókörére és módszerére vonatkozóan.

Megállapításaink és ajánlásaink

- 11** A Bizottság megfelelően tükrözte az Unió stratégiai prioritásait a Horizont 2020 keretprogram „Ipari vezető szerep” prioritására vonatkozó munkaprogramjaiban. Nem volt azonban világos, hogy a résztvevők igényei, a konzultációk meglátásai, illetve a végrehajtó ügynökségektől kapott visszajelzések milyen mértékben épültek be a munkaprogramok előkészítésébe vagy a pályázati felhívás kialakításába. Ezt az aggályt az érdekelt felek visszajelzései is megerősítették, amelyekről a Bizottság a Horizont 2020 időközi értékelésében számolt be. Ezek a tényezők együttesen oda hathattak, hogy a Bizottság kevésbé tudta meghatározni, milyen témák felelhettek volna meg jobban az innovatív résztvevők (és különösen a kkv-k) egyedi igényeinek ([23–24. bekezdés](#)).
- 12** Összességében az „Ipari vezető szerep” prioritás keretében a pénzügyi támogatásnak csak mintegy fele irányult magasabb technológiai fejlettségi szinten álló piacközeli intézkedésekre. Emellett a finanszírozás mintegy felét nonprofit szervezetek kapták, ami korlátozta a magánszektor bevonását. Jóllehet az összes résztvevő több mint háromnegyedét profitorientált szervezetek, köztük kkv-k tették ki, megállapításunk szerint a LEIT-technológiák és az „Innováció a kkv-knál” egyedi célkitűzés finanszírozása néhány száz résztvevőre összpontosult. Ezek azonban főként több együttműködésen alapuló projektben részt vevő nonprofit szervezetek, kutatószervezetek, valamint felsőoktatási vagy középfokú oktatási intézmények voltak. Ezek a szervezetek gyakran a legmagasabb (akár 100%-os) finanszírozási arány mellett kaptak támogatást: más szóval ez a támogatás nem ösztönözte a magánberuházások bevonását ([25–29. bekezdés](#)).

- 13** Azt is megállapítottuk, hogy az „Ipari vezető szerep” prioritás munkaprogramjaiban meghatározott számos pályázati felhívás közepes technológiai készenléti szintű (TRL) technológiákra irányult, az érintett iparágakban történő validálásra és demonstrációra összpontosítva. Következésképpen a Horizont 2020 forgalomba hozatalra és volumennövelésre gyakorolt általános hatása már a programozási szakaszban korlátozott volt. Ez a helyzet a jelenlegi Horizont Európa keretében sem változott jelentősen. Eközben az innováció későbbi szakaszainak támogatása érdekében a Bizottság új programokat vezetett be, amelyek a vissza nem térítendő támogatásokat tőkebefektetésekkel egészítik ki, és főként a magasabb technológiai készenléti szintekre terjednek ki. E tekintetben a fő eszköz az Európai Innovációs Tanács (EIC), és különösen annak fő kockázati tőke-befektetési ága, az EIC-alap. Ezek az eszközök azonban elkülönülten működtek, és nem kapcsolódtak össze szisztematikusan a vissza nem térítendő támogatásból finanszírozott Horizont 2020/Horizont Európa projektekkel. Emiatt még a technikailag sikeres, közepes technológiai készenléti szinten lévő projektek is nehezebben jutnak el a fejlesztés középső szakaszából a piaci forgalomba hozatalig (30–34. bekezdés).
- 14** A Bizottság a projektek végrehajtása során a pályázatok és az outputok értékelésekor a jogalap által előírt kritériumokat alkalmazta; mintánkra nézve észrevételeztük, hogy a „hatást” mint kritériumot nem alkalmazták következetesen a kiválasztási folyamat során. Megállapításunk szerint azonban a kkv-k ritkán jártak el projektkoordinátorként az együttműködésen alapuló projektekben (ilyenekre irányul a Horizont 2020 finanszírozásának közel 80%-a), ami korlátozta a projektirányítást, a szellemi tulajdon tulajdonjogára, illetve létrehozására és a kereskedelmi hasznosításra gyakorolt befolyásukat. Ezenkívül a mintánkban szereplő kkv-k több mint egyharmada nem az innovációt, hanem az ágazat legfontosabb szereplőivel való hálózatépítést említette a jelentkezés és a részvétel elsődleges motivációjaként. Végezetül sem a Horizont 2020 rendelet, sem a munkaprogramok nem határoztak meg a résztvevők innovációs kapacitásához kapcsolódó támogathatósági követelményeket. Ebből adódóan nem feltétlenül a legerősebb innovációs potenciállal bíró résztvevőknek vagy projekteknek nyújtották a finanszírozást. Ez a helyzet a jelenlegi Horizont Európa programban sem változott (35–40. bekezdés).

- 15** Az „Ipari vezető szerep” prioritás egyik egyedi célkitűzése az volt, hogy könnyebben hozzáférhetővé tegye a kkv-k számára a kockázatfinanszírozást, mert ez is ösztönzi az uniós szintű innovációt. E tekintetben a Horizont 2020 létrehozta a „Kockázatfinanszírozáshoz jutás” elnevezésű pénzügyi eszközt, amelyet az InnovFin termékcsaládon keresztül hajtottak végre, és amely az adósság-, garancia-, tőke- és tanácsadási termékek széles körét foglalta magában. Nem világos azonban, hogy az innováció és a kereskedelmi forgalomba hozatal terén elért végeredmények megvalósulásában milyen szerepet játszottak ezek az Európai Beruházási Bank (EBB) által kezelt finanszírozási eszközök. Ellenőrzésünk kimutatta, hogy az EBB által kezelt InnovFin eszközökön keresztül folyósított finanszírozás nagy része nem a kkv-khoz került (41–49. bekezdés).
- 16** A kkv-támogató eszköz eredményesen segítette elő a technológiatranszfert, de a finanszírozási problémák, a hasznosítás gyenge tervezése, a szabályozási akadályok és a technológiatranszfer szerény kapacitása miatt a piaci elterjesztés terén nem tudott sok eredményt felmutatni. Ezek a tartósan fennálló akadályok továbbra is korlátozták a program hosszú távú hatását. A projekteredmények terjesztésére és hasznosítására – különösen a kkv-kat illetően – a Bizottság eszközként a szellemi tulajdon-jogokat, a Cordist, a weboldalakat és az innovációs radart is bevezette. A terjesztési tevékenységeknek és az innovációk szélesebb körű elterjedésének azonban kárára volt a korlátozott láthatóság, amely miatt a kedvezményezettek kevésbé tudták hasznosítani a projekteredményeket; azonkívül e tevékenységeket nem mindig dokumentálták megfelelően. Megállapítottuk továbbá, hogy a Bizottság még nem értékelte a technológiatranszfer terjesztésére és hasznosítására, valamint az uniós finanszírozású kutatási eredmények piaci elterjedésének ösztönzésére használt eszközök eredményességét (50–60. bekezdés).

1. ajánlás

A technológiatranszfer előmozdítása, az innovatív megoldások erősebb piaci elterjesztése és a terjesztési tevékenységek támogatása

A 2028–2034-es Horizont Európa program és az Európai Versenyképességi Alap esetében, ahol a piacközelit intézkedésekre nézve közös pályázati felhívásokra fog sor kerülni, a Bizottság:

- a) a munkaprogramok és pályázati felhívások előkészítése során hasson oda, hogy a támogatások inkább a magasabb technológiai készenléti szinten álló pályázatokra irányuljanak;
- b) a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a munkaprogramokban tükröztesse jobban a finanszírozási igényeket;
- c) a projektkiválasztás során alkalmazza következetesen a hatást mint kritériumot;
- d) határozzon meg a profitorientált szervezetek és a kkv-k részvételére vonatkozó célértékeket, többek között az ezek nyomán követésére vonatkozó rendelkezéseket a végrehajtó partnerekkel, például az EBB csoporttal kötött hatáskör-átruházási megállapodásokban;
- e) tökéletesítse és bővítse az innovatív megoldások piaci elterjesztését támogató célzott intézkedéseket;
- f) erősítse meg a terjesztési és hasznosítási tevékenységek támogatását a projekteredmények láthatóságának, hozzáférhetőségének és kereskedelmi felhasználásának javítása érdekében, külön hangsúlyt helyezve a kkv-kra.

Megvalósítás céldátuma: 2028. 1. negyedév

- 17** Az „Ipari vezető szerep” prioritás esetében a Bizottság – a Horizont 2020 program más részeihez hasonlóan – a projektek lezárásakor nem értékelte az uniós finanszírozású kutatási tevékenységek eredményeit. A résztvevőknek ugyan terjesztési és hasznosítási terveket tartalmazó zárójelentést kellett benyújtaniuk a projektekről, de a Bizottság nem értékelte szisztematikusan ezek kutatási outputjait, és nem követte nyomon a terveket. Arra sem találtunk bizonyítékot, hogy a Bizottság a projekt befejezése során vagy azt követően megkísérelte volna értékelni az uniós finanszírozású kutatást követő kereskedelmi forgalomba hozatal és volumennövelés lehetőségeit. Ennek következtében a Bizottság nem tudta mire alapozni annak eldöntését, hogy nyújt-e további finanszírozást a kereskedelmi vagy volumenbővítési potenciállal bíró projektekhez. A 2028–2034-es időszakra javasolt Horizont Európa program keretében a Bizottság azt tervezi, hogy továbbra is kizárólag projektlezárásakor végez ellenőrzést, és nem értékeli szisztematikusan a kutatási outputokat, illetve nem végez strukturált nyomon követést a projekt befejezését követően (78–88. bekezdés).

2. ajánlás

A piacra lépést és a volumennövelést támogató célzott finanszírozás

A 2028–2034-es Horizont Európa program és az Európai Versenyképességi Alap esetében az egyes közös szakpolitikai keretekhez tartozó, piacközelbeni intézkedésekre vonatkozóan, a Bizottság:

- a) az uniós finanszírozású tevékenységek befejezését követően a kutatási outputok szisztematikus értékelése alapján azonosítsa az erős kereskedelmi és volumennövelési potenciállal bíró projekteket;
- b) alakítson ki és működtessen célzott finanszírozási rendszereket olyan vállalkozások piacra lépésének és felfuttatásának támogatására, amelyek kulcsszerepet játszottak az értékelések szerint nagy kereskedelmi potenciállal bíró korábbi uniós finanszírozású kutatási projekteken.

Megvalósítás céldátuma: 2027.

- 18** A Bizottság által a Horizont 2020 „Ipari vezető szerep” prioritásának nyomon követésére használt célkitűzések és mutatókat nem megfelelően alakították ki. A Horizont 2020 egyedi célkitűzései felé tett előrehaladás mérésére nem határoztak meg operatív célkitűzéseket. A mutatók inkább az outputokhoz, mintsem az eredményekhez vagy a hatáshoz kapcsolódtak, és nem követték nyomon a támogatott szervezetek gazdasági teljesítményét. A következő többéves pénzügyi keretre vonatkozó bizottsági teljesítménymérési keret tervezetében a 2027 utáni Horizont Európa programra vonatkozóan javasolt, az „Ipari vezető szerep” szempontjából releváns mutatók többségét továbbra is ugyanez a hiányosság jellemzi (63–73. és 78. bekezdés).
- 19** A Horizont 2020 keretében a Bizottság nem gyűjtött adatokat a résztvevők innovációs kapacitására vagy gazdasági teljesítményére nézve. Ezért kevésbé lehetett képes értékelni, hogy a vállalkozások, különösen a kkv-k számára keletkezett-e gazdasági érték az uniós finanszírozás révén. Bár a Horizont 2020-hoz képest a jelenlegi Horizont Európa programban már módosult a módszertan, ez a helyzet továbbra is fennáll. Ezenfelül nem állnak rendelkezésre adatok arról, hogy az Európai Beruházási Alap (EBA) InnovFin pénzügyi termékei elősegítették-e a kkv-k innovációját. Megítélésünk szerint helytelen és hiányos nyomonkövetési adatok alapján nem lehet átfogó és érdemi értékelést végezni arra vonatkozóan, hogy az uniós finanszírozású kutatás mennyire támogatta eredményesen az innovációt és a növekedést (74–78. és 89–94. bekezdés).

3. ajánlás

A Horizont keretprogramok nyomonkövetési rendszerének átalakítása és észszerűsítése

A 2028–2034-es Horizont Európa program tekintetében a Bizottság alakítsa át és észszerűsítse nyomonkövetési rendszerét úgy, hogy az az uniós kutatásfinanszírozás több programozási időszakra gyakorolt hatásának érdemi értékelésére alkalmas adatokat gyűjtsön és rögzítsen. A résztvevőkre gyakorolt hosszú távú hatásokat is jobban nyomon kellene követni, többek között a támogatott szervezetek innovációs kapacitását és a profitorientált szervezetek gazdasági teljesítményét illetően.

Megvalósítás céldátuma: 2027.

- 20** 2024-ben a Bizottság a [minőségi jogalkotásra vonatkozó iránymutatásaival](#) összhangban elvégezte a Horizont 2020 utólagos értékelését. Megállapítottuk, hogy egy mintán alapuló értékelés szerint a programban való részvétel csak egy bizonyos mértékig javította a vállalkozások gazdasági teljesítményét, innovációs kapacitásukra pedig egyáltalán nem volt hatással. Az értékelés – főként makro- és mikrogazdasági modellek alkalmazásával – inkább azt vizsgálta, hogy milyen hatással volt a Horizont 2020 az uniós szintű növekedésre és versenyképességre. A vállalati szintű perspektíva hiánya korlátozza az értékelés hasznosságát a jövőbeli programok kialakításának javítása szempontjából. Végezetül, az e modelleket illető, valamint több mutató esetében az alapul szolgáló adatokat érintő feltételezések és módszertani problémák miatt az elemzés kevésbé lehetett megalapozott, illetve az értékelés túl pozitív eredménnyel járhatott ([95–112.](#) bekezdés).

4. ajánlás

Annak értékelése, hogy milyen hatással volt az uniós kutatásfinanszírozás a résztvevők gazdasági teljesítményére és innovációs kapacitására

A jelenlegi Horizont Európa program esetében a Bizottság fejlessze tovább az uniós kutatás- és innovációfinanszírozás hatásának értékelésére szolgáló módszereit, külön figyelmet fordítva a résztvevők gazdasági teljesítményére és innovációs kapacitására.

Megvalósítás céldátuma: 2031.

02 Észrevételeinkről részletesebben

A finanszírozási előirányzatok nem irányultak szisztematikusan a legnagyobb innovációs és növekedési potenciállal bíró projektekre

- 21** A [Horizont 2020 rendelet](#) előírja, hogy a Bizottság azonosítsa a kkv-k előtt álló konkrét innovációs akadályokat⁴, mozdítsa elő az ipari vezető szerepet a vállalkozások – köztük a mikro-, kis- és középvállalkozások (kkv-k) – támogatása és az ipar erőteljes részvételének vonzása érdekében, ugyanakkor az új résztvevők is találjanak nyitott kapukra. A felhasználói igényeket mindezen területeken tekintetbe kell venni⁵. A prioritásokat és a megfelelő pályázati felhívásokat a munkaprogramok határozták meg. A projekteket ezt követően előre meghatározott kiválasztási szempontok alapján, egyedi pályázati felhívások útján választották ki.
- 22** Ez a szakasz azt vizsgálja, hogy a Bizottság munkaprogramjai és pályázati felhívásai mennyiben foglalkoztak az „Ipari vezető szerep” prioritás keretében a résztvevők, különösen a kkv-k igényeivel, illetve az előttük álló egyedi akadályokkal. Itt vizsgáljuk meg azt is, hogy miként azonosították a gazdasági és volumennövelési potenciállal bíró projekteket, és hogy helyesen határozták-e meg az ilyen projektek finanszírozásának prioritásait.

⁴ I. melléklet, II. rész, „Ipari vezető szerep” prioritás.

⁵ A (20) és (34) preambulumbekzdés, valamint az I. melléklet II. részének a) pontja.

Az innovátorokra, köztük a kkv-kra vonatkozó bizottsági igényfelmérés eredményei nem épültek be megfelelően a munkaprogram kialakításakor

23 Az „Ipari vezető szerep” prioritáshoz kapcsolódó Horizont 2020 munkaprogramok előkészítése során a Bizottság portfólióelemzést, a technológiai és piaci tendenciákról szóló tanulmányokat, értékeléseket és hatásvizsgálatokat, valamint projektmonitoring-eredményeket használt fel, amelyeket a tagállamokkal folytatott konzultáció egészített ki. Belső ötletbörzét és a prioritások meghatározását célzó megbeszéléseket is tartott, és az érintett partnerségek testületein keresztül konzultált a köz- és magánszféra közötti szerződéses partnerségekkel. Emellett konzultációra került sor tanácsadó szervezetekkel, technológiai platformokkal, az érdekelt felek szövetségeivel, egyes bizottsági szakértőkkel és tagállami szakértőkkel. A végleges tematikus prioritásokat a Bizottság illetékes főigazgatóságaiából és a tagállamok képviselőiből álló bizottság fogadta el.

24 Összességében ennek eredményeképpen olyan Horizont 2020 munkaprogramok születtek, amelyek megfelelően tükrözték az „Ipari vezető szerep” prioritása kapcsán az uniós stratégiai prioritásokat. Megállapítottuk azonban a következőket:

- Az ellenőrzésünk során megvizsgált dokumentációból nem derült ki egyértelműen, hogy a résztvevők – különösen a kkv-k – igényeit milyen mértékben elemezték szisztematikusan, illetve emelték be a pályázati felhívások kialakításába. Különösen az nem volt egyértelmű, hogy a konzultációkból, a piaci trendek elemzéséből, illetve a keresletelemzési tanulmányokból származó meglátások hogyan segítették a megalapozott döntéshozatalt, és hogy a kkv-k visszajelzései hogyan befolyásolták a munkaprogramok végleges tartalmát.
- A pályázati felhívások végrehajtásáról szóló bizottsági jelentések elsősorban az értékelési folyamat eljárási szempontjaira összpontosítottak, valamint ajánlásokat és cselekvési terveket fogalmaztak meg. A Bizottság példákkal is illusztrálta, hogy a tanácsadó csoportok ajánlásai hogyan jelentek meg a későbbi munkaprogramokban. Arra nézve azonban nem volt dokumentáció, hogy miként határozzák meg a pályázati felhívások prioritásait, és hogyan építik be azokat a pályázati felhívások kialakításakor.

- Az irányítás széttagoltsága a Bizottság és a végrehajtó ügynökségek között tovább korlátozta, hogy mennyire volt lehetséges felhasználni a bizonyítékokat a munkaprogram előkészítése során. Jóllehet a szakpolitika kialakításáért a Bizottság felelt, és a program nagy részét közvetlenül hajtotta végre, egyes tevékenységeket végrehajtó ügynökségekre ruházták át. Ezek az ügynökségek nem vettek részt közvetlenül a munkaprogramok fent említett bizottság általi elfogadásában, vagyis értékes meglátásaik nem feltétlenül épültek be a programtervezés során.
- A [Horizont 2020 időközi értékelése](#)⁶ során az érdekelt felektől kapott visszajelzések azt mutatták, hogy a munkaprogramok előkészítésének folyamatát nem érezték egységesen átláthatónak vagy inkluzívnak, mivel a konzultációs gyakorlatok nem voltak egységesek a tematikus területek között, és az volt a benyomásuk, hogy a nagyobb szereplők nagyobb befolyást gyakoroltak a pályázati témákkal kapcsolatban.

Az „ipari vezető szerep” prioritás keretében nyújtott finanszírozás csak részben támogatta a profitorientált résztvevők piacközelit innovációs tevékenységeit

Az „ipari vezető szerep” nem összpontosított a piacközelit tevékenységekre, hanem a kutatási tevékenységek teljes spektrumát lefedte

- 25** A Horizont 2020 igyekezett a tevékenységek teljes spektrumát lefedni a kutatástól és technológiafejlesztéstől a demonstrációig és az innovációig, a kutatási és innovációs lánc valamennyi szakaszára kiterjedően. A kutatási és innovációs tevékenységek és a finanszírozási arányok intézkedéstípusonként eltérőek voltak, olyan tényezőktől függően, mint a tevékenység érettsége és rendeltetése, valamint a kedvezményezett profil. Ez azt az elvet tükrözi, hogy a piachoz közelebb álló tevékenységeknek nagyobb arányú kiegészítő finanszírozást kell vonzaniuk más, főként magán finanszírozási forrásokból ([2. ábra](#)).

⁶ 1. melléklet.

2. ábra. | A Horizont 2020 fellépéseinek fő típusai és a kedvezményezettek finanszírozási arányai

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottság információi alapján.

- 26** Az „Ipari vezető szerep” prioritás keretében a LEIT-tevékenységek – különösen a nanotechnológiák, a fejlett anyagok, a biotechnológia, a korszerű gyártás és feldolgozás (NMBP), valamint az információs és kommunikációs technológiák (IKT) – finanszírozásának elemzése azt mutatja, hogy annak valamivel több mint felét (körülbelül 54%) a „kutatás”, valamint a „koordináció és támogatás” körébe tartozó fellépésekre fordították. Ezek az intézkedések jellemzően az innovációs ciklus korábbi szakaszait érintik. Az NMBP tevékenységeket közelebbről vizsgálva az is kiderül, hogy az innovációs tevékenységek a korszerű gyártás és feldolgozás terén voltak jellemzőbbek, míg a kutatási és koordinációs tevékenységek inkább a nanotechnológiák, a fejlett anyagok és a biotechnológia területén voltak meghatározóak. Hasonlóképpen, az „Innovációs intézkedések” és a „Kkv-intézkedések” keretében nyújtott pénzügyi támogatásnak mintegy fele (52%) irányult magasabb technológiai fejlettségi szintű piacközeli tevékenységekre.

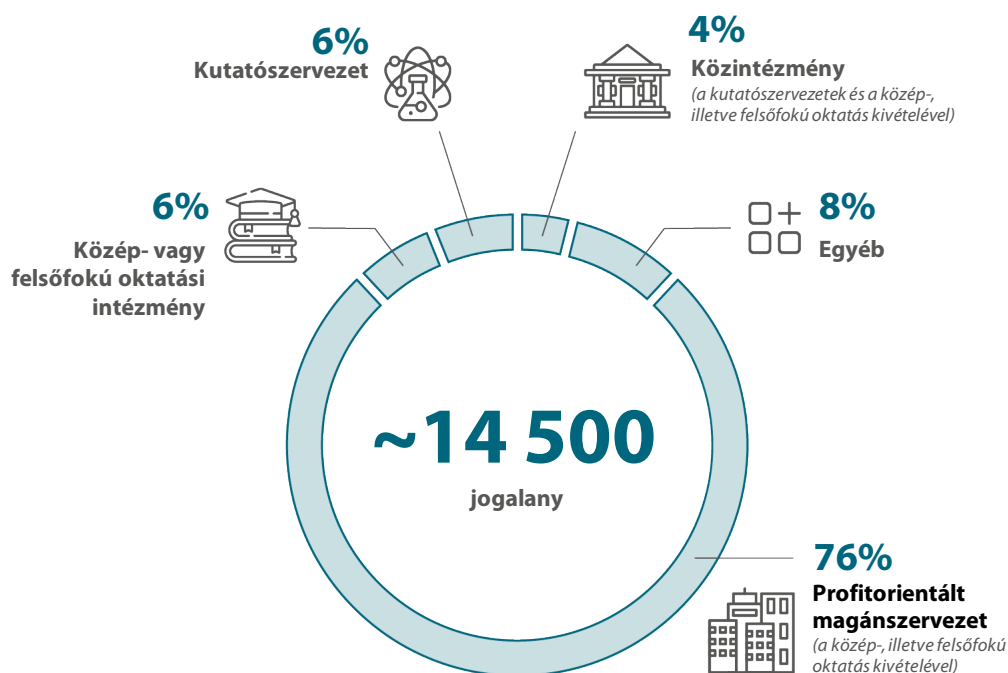
Az „Ipari vezető szerep” prioritás keretében nyújtott finanszírozás mintegy felét nonprofit szervezetek kapták

- 27** A Horizont 2020 keretében bármely jogalany – letelepedési helyétől függetlenül – részt vehetett valamely fellépésben, amennyiben a Horizont 2020 rendeletben és a vonatkozó munkaprogramokban foglalt feltételek teljesültek⁷. A vissza nem térítendő támogatások esetében a standard támogathatósági feltétel legalább három, különböző tagállamokban vagy társult országokban letelepedett független jogalany részvételét követelte meg. Egyes intézkedéseknél (pl. a [kkv-támogató eszköz](#) vagy a [Horizont 2020 társfinanszírozási](#) intézkedései, illetve más kellően indokolt esetek⁸) azonban egy jogalany is elégséges volt. Ezekre „egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló intézkedésként” hivatkozunk.
- 28** A LEIT-technológiákra (NMBP és IKT) irányuló projektekben és az „Innováció a kkv-knál” keretébe tartozó projektekben mintegy 14 500 jogalanyvett részt. Összességében az összes résztvevő mintegy háromnegyedét (76%) profitorientált szervezetek (köztük kkv-k) adták ([3. ábra](#)).

⁷ A 2013/1290/EU rendelet 7. cikke.

⁸ Uo., 9. cikk.

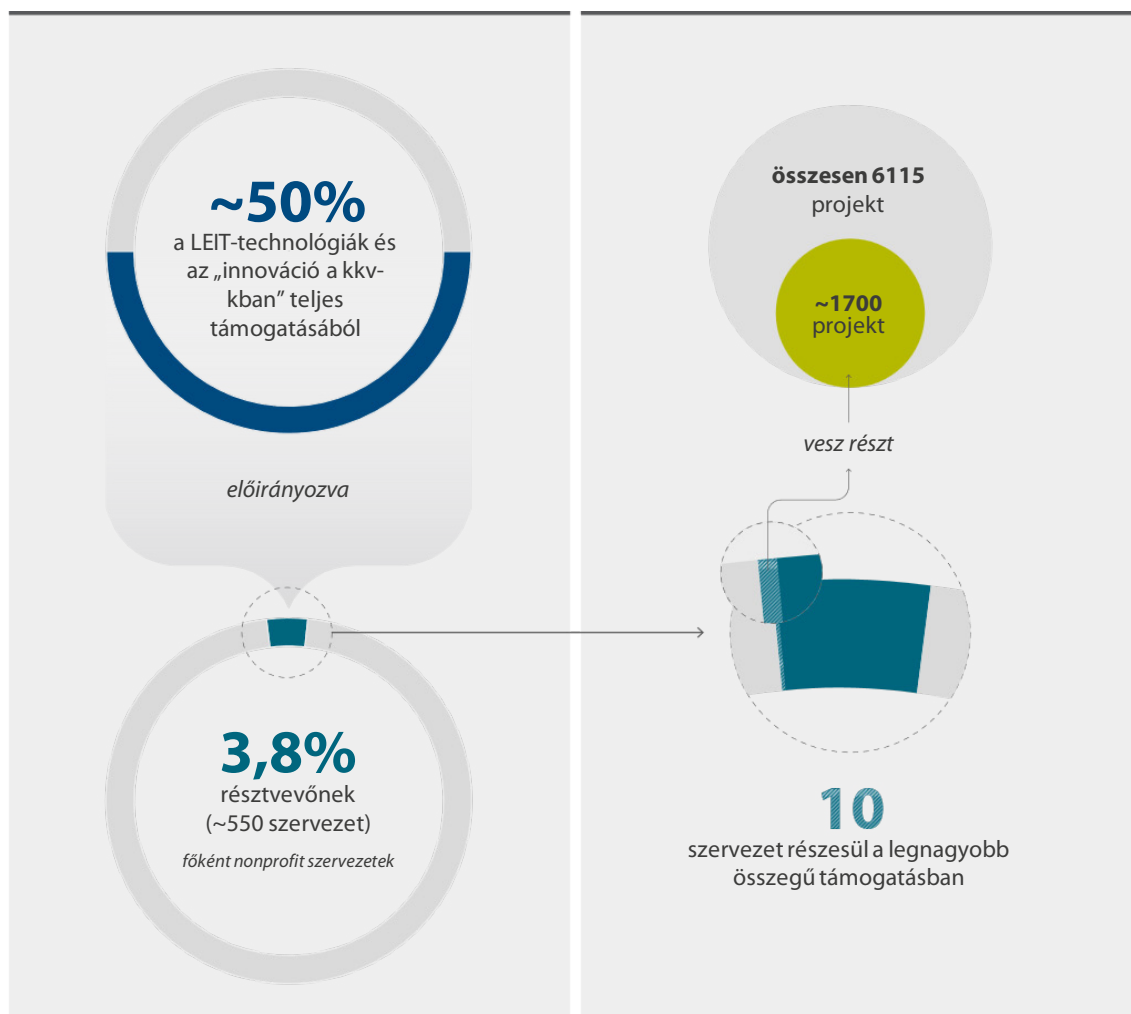
3. ábra. | A „LEIT” és az „Innováció a kkv-knél” projektek résztvevőinek típusai

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottságtól kapott információk alapján.

- 29** A finanszírozás koncentrálódását figyeltük meg azonban: a LEIT technológiákra és az „Innováció a kkv-knél” keretében nyújtott teljes támogatásfelét mintegy 550 szervezetnek ítélték oda (a résztvevők 3,8%-a). Ezek főként több együttműködésen alapuló projektben részt vevő nonprofit szervezetek, kutatószervezetek, valamint felsőoktatási vagy középfokú oktatási intézmények voltak. Például a legnagyobb összegű támogatásban részesülő 10 kutatószervezet a 6115 projekt közül több mint 1700 projektben vett részt (28%). Ezek a szervezetek gyakran a legmagasabb (akár 100%-os) finanszírozási arány mellett kaptak támogatást, vagyis ez a támogatásfajta nem ösztönözte a K+I-be történő magánberuházásokat (4. ábra).

4. ábra. | A támogatás koncentrációja a „LEIT” és az „Innováció a kkv-knél” projekteken belül

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottságtól kapott információk alapján.

Az alacsony kiforrottságú innovációra való összpontosítás nem segítette elő a piaci kiépítést, illetve a volumennövelést

- 30** A [Horizont 2020 rendelet](#)⁹ előírja, hogy a Bizottság az innovációs ciklus során számos finanszírozási eszköz – többek között vissza nem térítendő támogatások, pénzdíjak, közbeszerzés és pénzügyi eszközök – felhasználásával támogassa a kkv-kat. Meghatározza, hogy a Horizont 2020 keretében a piacközelí tevékenységek uniós támogatásának elsődlegesen pénzügyi eszközökkel kell megvalósulnia.

⁹ (34) preambulumbekzdés és 10. cikk.

- 31** A „technológiatranszfer” olyan szisztematikus folyamat, amely egy technológiát a laboratóriumi környezetből a tényleges működésig juttat el. A technológiák kifarorrotságának osztályozásához a Bizottság a **technológiai készenléti szintek** (TRL) skáláját használja. Az innováció kifarorrotsági szintjeinek skálája általában a koncepcionális kutatással (1–4. TRL) kezdődik, majd a prototípus-fejlesztésen (5–7. TRL) át a kereskedelmi hasznosítást megelőző, majd a kereskedelmi bevezetésig (8–9. TRL) tart (**5. ábra**).

5. ábra. | A technológia kifarorrotsági szintjének mérése

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottság információi alapján.

- 32** Az „Ipari vezető szerep” prioritás munkaprogramjaiban meghatározott számos pályázati felhívás a közepes technológiai készenléti szintű (5–6. TRL) technológiákra irányult, az érintett iparágakban történő validálásra és demonstrációra összpontosítva. Ezek az intézkedések a technológiai fejlődést támogatták, de a kereskedelmi bevezetéshez közeli tevékenységekre általában nem terjedtek ki.

- 33** Megállapítottuk, hogy a munkaprogramokban szereplő egyes intézkedések részben kiköszörülték a csorbát azáltal, hogy az innovációs ciklus előrehaladottabb szakaszaiban járó kkv-kat támogattak. Sok más projekt, köztük a tervezett együttműködésen alapuló projektek azonban rendszerint a korai vagy közepes technológiai készenléti szinten történő fejlesztésre összpontosítottak. A 18 együttműködésen alapuló projektből álló mintánkban 13 projekt esetében a támogatási megállapodás kifejezetten előírta a TRL célértékét. Ezek közül három projekt esetében a tevékenységek főként a 4–8. TRL-re irányultak, míg 10 projektnél a tevékenységek várhatóan az 5–7. TRL-re összpontosulnak, még hozzá leginkább a 6. TRL-re. Következésképpen a Horizont 2020 forgalomba hozatalra és volumennövelésre gyakorolt általános hatása már a programozási szakaszban korlátozott volt.
- 34** Előre tekintve azt is megállapítottuk, hogy a jelenlegi Horizont Európa továbbra is elsősorban a közepes technológiai készenléti szintű tevékenységekre (5–7. TRL) összpontosít. Időközben a Bizottság a későbbi szakaszban megvalósuló innováció támogatására új programokat vezetett be, amelyek a vissza nem térítendő támogatásokat tőkebefektetésekkel egészítik ki, főként a 7–9. TRL-re kiterjedően. E tekintetben a fő eszköz az Európai Innovációs Tanács (EIC) kísérleti projektje, és különösen annak fő kockázatitőke-befektetési ága, az EIC-alap. Ezek az eszközök azonban elkülönülten működtek, hiányzott szisztematikus összekapcsolásuk a vissza nem térítendő támogatásból finanszírozott H2020-projektekkel, és emiatt a közepes fejlettség szakaszából a piackész forgalomba hozatalig még azok a közepes technológiai készenléti szintű projektek is nehezebben tudtak eljutni, amelyek technikailag sikeresek voltak.

A „hatást” mint kritériumot nem alkalmazták következetesen a gazdasági és volumennövelési potenciállal bíró projektek kiválasztásánál

- 35** A **Horizont 2020** keretében a projektjavaslatokat három odaítélési kritérium alapján értékeli¹⁰: ezek a kiválóság, a hatás, valamint a végrehajtás minősége és hatékonysága. Ezeket a kritériumokat tükrözte mind a munkaprogram, mind a pályázati feltételek. Megvizsgáltuk, hogy a Bizottság hogyan alkalmazta a „hatást” mint kritériumot a gazdasági és volumennövelési potenciállal bíró projektek azonosítására, és hogy miként került ez értékelésre a projektértékelés során. E célból áttekintettük a 33 projektből álló mintánkhoz (**II. melléklet**) kapcsolódó kiválasztott témákra vonatkozó „összefoglaló értékelő jelentések” zömét (30).

¹⁰ A 2013/1290/EU rendelet 15. cikke.

36 A „hatás” mint kritérium elemzése a mintánkban a következőket mutatta ki:

- a projektértékelők nem értékelték szisztematikusan a hatást a munkaprogramban és a pályázati felhívásban meghatározott követelmények alapján; ehelyett olyan alternatív ellenőrzőlistákra támaszkodtak, amelyek nem tükrözték teljes mértékben az előírt kritériumokat, és ez az optimálistól elmaradó finanszírozási döntésekhez, illetve a szakpolitikai prioritásokhoz való gyengébb igazodáshoz vezethetett;
- az értékelők észrevételeinek részletessége és hossza jelentős eltéréseket mutatott. Ha az értékelők észrevételei jelentős mértékben eltérnek egymástól, az árt az értékelések hitelességének és az ellenőrzési nyomvonalnak, és adott esetben növeli a viták, újbóli benyújtások és panaszok valószínűségét.

37 Megállapítottuk, hogy a projektek várt gazdasági hatását (azaz a projekt végéig elérendő forgalmat és foglalkoztatást) és volumennövelési potenciálját csak ritkán értékelték (a 30 jelentés közül 3 esetében). A mintánkban szereplő projektek felénél (a 30 jelentés közül 15) az odaítélt pontszámokat befolyásolta a forgalom és az alkalmazottak száma is, ám a pontszámok meghatározásának mikéntjét nem fejtették ki. További 12 jelentés esetében a teljes „hatást” pontozták anélkül, hogy megindokolták volna az egyes mutatókra adott pontszámokat, és nem fejtették ki, hogyan számították ki az adott kritériumra vonatkozó összesített pontszámot. Egyértelmű ellenőrzési nyomvonal hiányában, amely bemutatja, hogy az értékelők hogyan értékelték a várható hatást és a validált pályázatokat, a pontszámok önkényesnek tűnhetnek, és megbízhatóságuk kétséges lehet.

38 A „hatás” továbbra is a jelenlegi Horizont Európa egyik odaítélési kritériuma, és mindmáig iránymutatásul szolgál a kutatási és innovációs tevékenységek értékeléséhez. A 2028–2034-es Horizont Európa program¹¹ esetében a Bizottság azt javasolja, hogy az uniós kutatás- és innovációfinanszírozás kiválósági megfontolásokon alapuljon, és hogy az odaítélési szempontok vegyék figyelembe a lehetséges hatást és a végrehajtás hatékonyságát is. A Horizont Európáról szóló [véleményünk](#) szerint a javaslatnak világosabban ki kell mondania, hogy az annak keretében nyújtott finanszírozásnak a következő elveken kell alapulnia: a javasolt intézkedések kiválósága, illetve minősége, azok várható hatása, valamint a végrehajtásukkal kapcsolatos megfontolások. Azt is pontosítania kell, hogy a kiválóság elvét hogyan juttatnák érvényre mind a négy pillérben.

¹¹ A COM(2025) 543 25. cikke.

A kkv-k ritkán irányítottak együttműködésen alapuló projekteket, a támogathatósági kritériumokat pedig nem úgy alakították ki, hogy előmozdítsák az innovációs kapacitást

- 39** A Horizont 2020 célja az ipari szerepvállalás ösztönzése és az üzleti innováció támogatása volt, a mikro-, kis- és középvállalkozásokban is ¹². A Horizont 2020 keretében nyújtott finanszírozás közel 80%-át együttműködésen alapuló (azaz több kedvezményezett részvételével megvalósuló) projektek kapták. Megállapítottuk, hogy az együttműködésen alapuló projekteknél egyes pályázati felhívásokat úgy alakították ki, hogy ösztönözzék az innovatív kkv-k részvételét. Rendszerint azonban a legtöbb kkv nem vezető konzorciumi tagként vett részt. Más szóval ritkán léptek fel projektkoordinátorként, ami korlátozta a projektirányításra, a szellemi tulajdon tulajdonjogára, illetve létrehozására és a kereskedelmi hasznosításra gyakorolt befolyásukat. Emiatt kevésbé voltak képesek az innovációt piaci elterjedés és gazdasági értékteremtés formájában gyümölcösíteni. A Horizont Európa végrehajtása korai szakaszának tapasztalatai arra utalnak, hogy továbbra is ez a mintázat érvényesül.
- 40** Végezetül az „Ipari vezető szerep” prioritás célja az innovatív vállalkozások támogatása volt. A mintánkban szereplő 13. részt vevő kkv közül azonban öten az ágazat legfontosabb szereplőivel való hálózatépítést említették a részvétel egyik fő előnyeként és motivációjaként. Igaz, hogy sem a Horizont 2020 rendelet, sem a munkaprogramok nem határoztak meg a résztvevők innovációs kapacitásához kapcsolódó támogathatósági követelményeket. Mintánkban találtunk egy ilyen nem innovatív kkv-t, amely több, az „Ipari vezető szerep” prioritás keretében finanszírozott, együttműködésen alapuló projektben is részt vesz ([1. háttérmagyarázat](#)).

¹² Az [1291/2013/EU rendelet](#) (11) és (20) preambulumbekzdése.

1. háttérmagyarázat

Egy nem innovatív kkv több együttműködésen alapuló projektben is részt vett

Ez a magyar kkv kizárólag a többi projektpartner szolgáltatójaként lépett fel, és olyan feladatokat látott el, mint a pályázatok előkészítése, piacelemzés és pénzügyi előrejelzés. Ezek a tevékenységek nem tekinthetők az innovációs kapacitást javító tevékenységnek.

Ez a kkv legalább 12 projektben vett részt, kizárólag ilyen szolgáltatások nyújtása céljából.

Forrás: Európai Számvevőszék, a felkeresett kkv-k és a CORDA információi alapján.

A Horizont 2020 egyedi eszközöket vezetett be a piaci elterjesztés érdekében, de kevés sikerrel

- 41** A [Horizont 2020 rendelet](#)¹³ is több új eszközt bevezetett a technológiatranszfer és a piaci elterjedés támogatására, többek között az [InnovFin – uniós finanszírozás innovátoroknak](#) eszközt és a kkv-támogató eszközt (amelyet 2017 októberében az Európai Innovációs Tanács (EIC) kísérleti projektje váltott fel a 2018–2020-as munkaprogram részeként). Mindkét eszközt az EBB csoport kezelte, és azok kifejezetten az áttörést jelentő, diszruptív innovációk finanszírozására és a gyorsan növekvő innovatív európai vállalkozások felfuttatására irányultak ([6. ábra](#)).

¹³ Az I. melléklet 2. és 3. szakasza, a kockázatfinanszírozáshoz jutásra vonatkozó rendelkezések alapján.

6. ábra. | A kkv-kat támogató eszközök

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottságtól kapott információk alapján.

- 42** Ez a szakasz azt vizsgálja, hogy ezek az eszközök eredményesen támogatták-e az innováció és a kereskedelmi forgalomba hozatal terén elért végeredményeket.

Nem egyértelmű, hogy az EBB csoport mennyire kezelte eredményesen a finanszírozási eszközöket, illetve mennyire támogatta az innovációt és a kereskedelmi forgalomba hozatal terén elért végeredményeket

- 43** Az „Ipari vezető szerep” prioritás egyik egyedi célkitűzése az volt, hogy könnyebben hozzáférhetővé tegye a kkv-k számára a kockázatfinanszírozást, mert ez is ösztönzi az uniós szintű innovációt. E tekintetben a Horizont 2020 létrehozta a „Kockázatfinanszírozáshoz jutás” elnevezésű pénzügyi eszközt, amelyet az InnovFin termékcsaládon keresztül hajtottak végre, és amely az adósság-, garancia-, tőke- és tanácsadási termékek széles körét foglalta magában.

- 44** Ezen eszközök végrehajtása érdekében a Bizottság hatáskör-átruházási megállapodást írt alá az EBB csoporttal (az EBB és az Európai Beruházási Alap – EBA), amely a pénzügyi termékek bevezetéséért és operatív végrehajtásuk felügyeletéért felelős fő partnerként járt el. A megállapodás¹⁴ előírta a kkv-k pályázataira, azok jóváhagyására és elutasítására vonatkozó strukturált adatok gyűjtését.

Az EBB által kezelt InnovFin finanszírozások zöme nem jutott el a kkv-khoz

- 45** Ezeket az EBB által kezelt InnovFin eszközöket, amelyek célja a kkv-k kockázatfinanszírozáshoz való hozzáféréseinek biztosítása volt, a [Horizont 2020](#) rendeletben meghatározott általános elvekkel összhangban kellett végrehajtani, amelyek egyike az, hogy a pénzügyi eszközöknek keresletvezéreltnek kell lenniük. Ezt a követelményt azonban a gyakorlatban nem hajtották végre. Emellett nem létezett termékszintű adatkészlet, így nem lehetett szisztematikusan elemezni a kkv-k kockázatfinanszírozás iránti keresletét, illetve értékelni, hogy az InnovFin sikeresen szólította-e meg az innovációvezérelt kkv-kat. Következésképpen, bár az eszközt keresletvezérelt alapon kívánták működtetni, nincs bizonyíték arra, hogy ezt az elvet alkalmazták volna a gyakorlatban.
- 46** Ezenkívül az adatokat nem bontották le résztvevőnként, így az innovációs végeredményeket, a technológiatranszfer útvonalaikat és az eredmények elterjedését nem lehetett nyomon követni. Végezetül a hatáskör-átruházási megállapodás tartalmazott az InnovFin teljesítményének mérésére szolgáló olyan mutatókat, mint a pénzügyi közvetítők kötelezettségvállalásainak volumene és a műveletek száma. Ezek a mutatók azonban eltértek a Horizont 2020 többi részéhez használt mutatóktól, és – ami még fontosabb – nem voltak alkalmasak a támogatott vállalkozások innovatív outputjainak vagy az elért volumennövelési hatásoknak a mérésére.
- 47** Az InnovFint kifejezetten azzal a céllal hozták létre, hogy elérhetőbbé tegye a kockázatfinanszírozást az innovatív kkv-k, a közepes tőkeértékű vállalkozások, a kutatószervezetek és más K+I-intenzív szereplők számára, főként a piacközelben tevékenységek esetében, amelyek esetében a hagyományos, vissza nem térítendő támogatással történő finanszírozás kevésbé alkalmas. Az EBB által kezelt InnovFin pénzügyi termékek azonban főként nagy projekteket és közepes tőkeértékű vállalkozásokat értek el, mivel a minimális hitelküszöbök (gyakran 25 millió euró) számos kisebb vállalkozást kizártak. Ebből adódóan e termékek többségét nem kifejezetten a kkv-khoz igazították. Az EBB 2024. decemberi operatív jelentése szerint a kkv-k a végső kedvezményezettek közel felét (47%) tették ki, de az InnovFin teljes finanszírozásának csupán 14%-a került hozzájuk (10,5 milliárd euróból 1,42 milliárd euró).

¹⁴ Az I. melléklet 35. cikkének e) pontja.

Nem állnak rendelkezésre adatok arról, hogy az EBA InnovFin pénzügyi termékei elősegítették-e az innovációt a kkv-knál

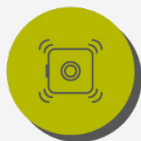
- 48** Az EBA által kezelt InnovFin termékeket – elsősorban tőke- és garanciatermékeket – az innovatív kkv-k és induló innovatív vállalkozások igényeihez igazították. Az EBA termékportfólióján belül a technológiatranszfert legközvetlenebbül célzó eszköz az InnovFin technológiatranszfer eszköz volt. [A Horizont 2020 2018–2020-as munkaprogramja](#) szerint e termék célja a korai szakaszban járó vállalkozások technológiatranszfert szolgáló forrásainak támogatása, valamint a szellemi tulajdon hasznosításának és kereskedelmi forgalomba hozatalának előmozdítása volt a fő alaptechnológiák területén. [A Horizont 2020 időközi értékelése](#) azonban arról számolt be, hogy a termék főként egyetemekhez és kutatószervezetekhez kapcsolódó forrásokat támogatott. Bár előfordulhat, hogy kkv-k az EBA által finanszírozott kutatási projektekből származó spin-off vállalkozásként jöttek létre, erre vonatkozó adatokat nem gyűjtöttek, és a spin-off vállalkozások száma nem ismert. Annak értékeléséhez sem állnak rendelkezésre adatok, hogy a támogatott kkv-knak sikerült-e elterjeszteniük innovációikat a piacon.
- 49** Az EBA a kkv-támogatás nagy részét a – felső határ nélküli és keresletvezérelt – kkv-garanciaeszközön keresztül folyósította, amely kockázati kitettségüket csökkentve arra ösztönözte a pénzügyi közvetítőket, hogy magas kockázatú kutatási és innovációs tevékenységeket folytató kkv-knak nyújtsanak hitelt, összesen 37 440 végső kedvezményezettnek. E pénzügyi támogatásnak azonban csak mintegy 42%-át használta fel a végső kedvezményezettek 41%-a a kkv-k innovatív termékeinek, eljárásainak vagy szolgáltatásainak fejlesztésére; más szóval a támogatás kevesebb mint fele irányult a kkv-k innovációs kapacitására. Bár a résztvevő innovációs kapacitása szerepelt a támogathatósági kritériumok között, nem ez állt a középpontban. Emellett a kritériumokat tágran határozták meg, és azok nem tartalmaztak konkrét küszöbértékeket. Ezért nem lehet értékelni a támogatás tényleges innovációs hatását, és nem lehet összehasonlítani az eredményeket a résztvevők körében. Az e kritériumokra vonatkozó egyértelmű paraméterek hiánya csökkenti az innováció nyomon követésének eredményességét, és gyengíti a Horizont 2020 stratégiai célkitűzéseihez való igazodást ([III. melléklet](#)).

A kkv-támogató eszköz eredményesen segítette a technológiatranszfert, de a piaci elterjedést illetően csak szerény eredményeket ért el

- 50** Pozitívum, hogy ellenőrzésünk kimutatta: a kkv-támogató eszköz eredményesen segítette a technológiatranszfert. Az olyan felkeresett kkv-k, amelyek egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósított projektben vettek részt, több mint háromnegyedrészt (az e kategória 13. résztvevője közül 10, azaz 77%), sikeres technológiatranszfert valósított meg, és az alapkoncepciótól eljutott a validált innovációig ([2. háttérmagyarázat](#)).

2. háttérmagyarázat

Sikeres technológiatranszfer: néhány példa a mintánkból

NarcoScan

Kábítószer szűrésére szolgáló, zsebméretű, megfizethető eszköz. A NarcoScan az első olyan zsebméretű, megfizethető kábítószer-szkennel az elsődleges beavatkozó rendőrförők számára, amellyel gyorsan és pontosan felderíthető bármely utcai kábítószer. Az innovatív spektrális érzékelő technológiának, a felhőalapú frissített kábítószer-adatbázisnak és az alacsony költségeknek köszönhetően tömegesen bevethető: kisebb költség mellett hatékonyabbá teszi a bűnüldöző szervek munkáját és erősíti a kábítószer elleni küzdelmet.

UBEX

A korábbi K+F-nek köszönhetően, illetve az 1. szakasz megvalósíthatósági értékelése szerint a globális piaci bevezetésre kész, 4K és 8K ultranagy felbontású optikai jeltevőbítő termék. A projekt audiovizuális jeldobozok kezelésével kapcsolatos. Az UBEX optikai jeltevőbítés innovatív eleme az, hogy egy új, optikai szálal jeltevőbítási protokoll segítségével akár 10 kilométeres távolságra, lemaradás (hálózati késleltetés) nélkül képes video- és hangjeleket továbbítani. Ez az innováció különösen értékes olyan környezetben, ahol nagy távolságra kell átvinni jeleket, például épületekben, stadionokban és iparterületeken.

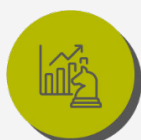
Lyo-Check

Liofilizált készítmények automatikus vizsgálata innovatív IKT-alapú kontrollrendszer révén. A projekt eredményeképpen egy innovatív, teljesen automatikus ipari berendezés révén vizsgálhatóak az injektálásra szánt liofilizált gyógyszerkészítmények. A megoldás fő elemei az innovatív képfeldolgozó architektúra a vizsgálathoz használandó saját algoritmussal, valamint az újonnan kifejlesztett fejtérgáz-elemzés, amely a tartályzár sértetlenségének ellenőrzésével vizsgálja a készítmény sterilitását. Az innováció a liofilizált készítményeket előállító gyógyszergyártók igényeit elégíti ki azáltal, hogy automatikus vizsgálóberendezés révén következetesen és pontosan lehet vizsgálni a liofilizált parenterális készítményeket.

CHARME

A sikeres technológiatranszfer az erős klinikai teljesítménynek és az uniós forrásokból időben nyújtott támogatásnak tudható be. A termék, egy gyors szintetikus csontpótló anyag, amely biztonságosabb és hatékonyabb alternatívát kínál a saját csontból származó csontpótlásokkal és más csontpótló anyagokkal szemben, az egyetlen olyan termék, amely I. szintű klinikai adatokkal rendelkezik.

CLARITY

A társadalmi hatás megjelenítése a piacon: a társadalmi hatást minősítő ügynökség és egy mesterséges intelligenciával támogatott, szolgáltatott szoftver (SaaS) segít a befektetőknek, hogy optimalizálhassák befektetési portfólióik társadalmi hatását. A Horizont 2020 keretében nyújtott pénzügyi támogatásnak köszönhetően a Clarity alapos piackutatást tudott végezni és a Clarity AI-t a társadalmi hatásvizsgálat területén vezető szereplőként pozicionáló stratégiai marketingtervet tudott végrehajtani. Ennek a megnövekedett piaci láthatóságnak fontos szerepe volt olyan új ügyfelek megszerzésében, akik megbízható, élvonalbeli eszközöket keresnek befektetési portfólióik társadalmi hatásának optimalizálásához. A Horizont 2020 lehetővé tette a legkorszerűbb technológiák és módszerek fejlesztését is, ezáltal erősítve és bővítve a terméket.

Forrás: Európai Számvevőszék, a felkeresett kkv-k információi alapján.

- 51** Találtunk azonban olyan eseteket is, amikor – bár a technológiatranszfer sikeres volt – vállalatfelvásárlást követően vagy az elégtelen piaci kereslet miatt felhagytak a piaci elterjesztéssel. Az ilyen esetek rámutatnak, hogy erősebb biztosítékokra van szükség, például hogy az innováció a finanszírozás végét követően is folytatódik, még felvásárlások vagy piaci nehézségek esetén is: garantálni kell a fő eredményekhez való hozzáférést, hogy a technológiatranszfer eredményei meg lehessen őrizni és fenn lehessen tartani ([3. háttérmagyarázat](#)).

3. háttérmagyarázat

A technológiatranszfer leállása: néhány példa a mintánkból

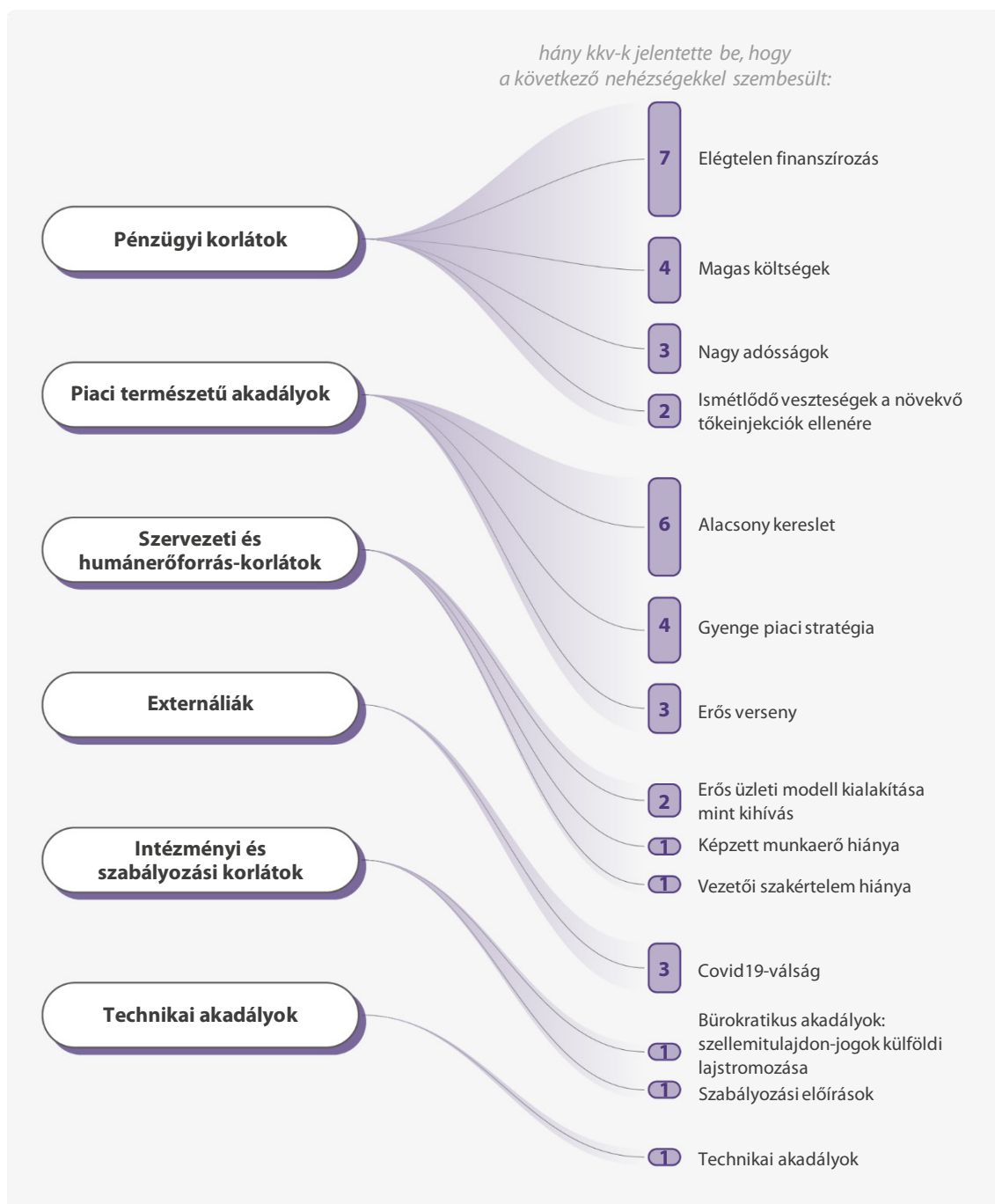
Egy, az IKT területén (a Nyílt diszruptív innováció program keretében) működő, növekedési potenciállal bíró finnországi kkv-projektet leállítottak a vállalkozás eladása után, majd ezt követően a technológiatranszfer folyamata is leállt.

Egy nanotechnológiákkal kapcsolatos magyarországi kkv-projektet (amelynek célja a nanotechnológiák elterjedésének felgyorsítása volt) a befejezését követően a kereslet hiánya miatt megszüntettek. A projekt végére a felhasználó iparágak visszavonták megrendeléseiket.

Forrás: Európai Számvevőszék.

- 52** Bár a kkv-támogató eszköznek a kereskedelmi forgalomba hozatal támogatása is célja volt, a piaci elterjedés gyenge maradt. Megállapítottuk, hogy a 13 felkeresett, egyedüli kedvezményezettként részt vevő kkv közül kettő, amely vissza nem térítendő támogatásban részesült, nulla növekedést ért el, és nem részesülhetett semmilyen más típusú finanszírozásban. A 13 felkeresett kkv közül további 7 eljutott a kereskedelmi forgalomba hozatali szakaszba, de a technológiai outputjainak piaci elterjedését nem tudta elérni. Ezek a kkv-k ugyan technológiai fejlődésről és innovációs kapacitásról tettek tanúbizonyságot, ám a kereskedelmi forgalomba hozatalnak számos olyan tényező állta útját, mint a pénzügyi korlátok, a piaccal kapcsolatos akadályok, a korlátozott munkaerő-kapacitás, a szabályozási és a technológiai akadályok, illetve más külső tényezők ([7. ábra](#)).

7. ábra. | A felkeresett (egyedüli kedvezményezett) kkv-k esetében a piaci elterjedést korlátozó tényezők

Forrás: Európai Számvevőszék, a felkeresett kkv-k információi alapján.

- 53** Végezetül a kkv-támogató eszköz keretében a Bizottság a vissza nem térítendő támogatást a piaci elterjedés megkönnyítése érdekében szolgáltatásokkal is kiegészítette: ilyen volt az olyan témára irányuló coaching, mint az üzleti modellek finomítása, a befektetők felkészültebbé tétele, valamint a láthatóság növelése érdekében hálózátépítési rendezvényeken való részvétel. Mintánkban három olyan kkv is részesült coachingszolgáltatásokban, amelyeknél sikeres volt outputjaik kereskedelmi forgalomba hozatala ([4. háttérmagyarázat](#)).

4. háttérmagyarázat

Coaching- és akcelerátorszolgáltatásokat igénybe vevő, a piaci elterjesztésben sikeres kkv: egy példa

Az uniós támogatásnak köszönhetően egy kkv innovatív, teljesen automatizált ipari berendezést tudott kifejleszteni a liofilizált gyógyszerek és fagyasztva szárított termékek felügyeletére: olyan anyagokról (gyakran gyógyszerek, biológiai anyagok vagy élelmiszerek) van szó, amelyeket alacsony hőmérsékletű eljárással (szublimáció) dehidratálnak, amelynek során a fagyasztott víz szilárd anyagból közvetlenül párává válik.

A kereskedelmi forgalomba hozatal sikeres értékesítéssel és kivitellel, szabadalmaztatással és stratégiai partnerségekkel valósult meg. Az innovatív termék a vállalkozás termékportfóliójának részévé vált, bevételt generált és erősítette Európa vezető szerepét a gyógyszerfelügyeleti technológiák terén. A kkv nagyvállalattá nőtte ki magát.

A coachingnak köszönhetően a vállalat finomítani tudta befektetői felkészültségi és kereskedelmi forgalomba hozatali stratégiáját.

A hálózátépítéshez és a láthatósághoz kapott támogatás segítette a vállalatot, hogy a terméket a portfóliójába integrálja és nagyobb mennyiségben tudja exportálni.

Forrás: Európai Számvevőszék, a felkeresett kkv-k információi alapján.

- 54** Ezek azonban elszigetelt esetek voltak, és a program nem követte szisztematikusan nyomon, hogy a coaching hozzájárult-e a jobb hasznosítási eredményekhez. Emiatt nem lehet egyértelműen megállapítani, hogy a coachingszolgáltatások általában véve mennyiben segítették elő a kkv-k körében outputjaik piaci elterjesztését.

A tudástranszfert támogató bizottsági kezdeményezések és eszközök láthatósága és hatása szerény maradt

- 55** A kkv-k innovációterjesztési és -hasznosítási tevékenysége több láthatóságnövelő és tudástranszfer-támogató eszközre támaszkodott. A korábbi kutatási programokhoz hasonlóan ilyen eszközök voltak elsősorban: a [CORDIS](#) (projekt-összefoglalók), a szellemi tulajdon-jogok, a projektweboldalak, a rendezvények és a hálózatépítés, valamint a kommunikációt és az üzleti modellek fejlesztését támogató coaching.
- 56** A kkv-knál tett helyszíni ellenőrzéseink tanúsága szerint azonban ezek az eszközök változó eredményességgel működtek; a terjesztés és a hasznosítás nem igazodott következetesen a befektetők igényeihez. Szabadalmak és mintamodellek, lektorált publikációk és klinikai demonstrációk, weboldalak és reklámhálózatok, befektetői közlemények: ezek mind a kkv-k eltérő eszköztárába tartoztak ([5. háttérmagyarázat](#)).

5. háttérmagyarázat

Terjesztési és hasznosítási csatornák: eltérő eredményesség, gyenge kötődés a hasznosításhoz

Szabadalmak és egyéb szellemi tulajdon-jogok

Hat felkeresett kkv alkalmazta, de ezek közül csak két kkv-nek sikerült a szellemi tulajdon-jogok terjesztését mérhető hasznosítási eredményekként gyümölcsöztetni (a szabadalmakhoz kereskedelmi forgalomba hozatal és nemzetközi értékesítés kapcsolódott).

Más kkv-k is nyújtottak be szabadalmakat, de nehézségekbe ütköztek a végrehajtás vagy a stratégiai felhasználás terén, ami korlátozta a hatást.

Egy kkv kezdetben bejegyeztetett egy védjegyet, de a költség és az alacsony megtérülés miatt megszüntette azt; jelenleg nincs aktív szellemi tulajdon-joga.

Weboldalak és LinkedIn

Ez a leggyakoribb terjesztési tevékenység (kilenc kkv közül hét él vele).

Hat felkeresett kkv-nak az elmondása szerint kevés a belső erőforrása a strukturált terjesztési munkához, míg három kkv arról számolt be, hogy szándékosan korlátozza a láthatóságát, vagy titoktartási aggályok miatt, vagy azért, mert kevés ügyféllel is megél.

CORDIS

Javítja az átláthatóságot, de mintánk esetében nem működött hasznosítási eszközként.

Egyik kkv sem említette kifejezetten terjesztési csatornaként a CORDIS-t.

Az értékelési bizonyítékok azt is jelzik, hogy a hasznosítható eredményekre vonatkozó információk gyakran hiányosak vagy következtetlenné voltak, vagy nem igazodtak a felhasználói igényekhez, ami gyengítette hasznosságukat a kereskedelmi forgalomba hozatal szempontjából.

Forrás: Európai Számvevőszék, a felkeresett kkv-k információi alapján.

- 57** Végezetül a Horizont 2020 bevezette az **Innovációs radar** kezdeményezést, amely azáltal segíti a technológiatranszfert, hogy azonosítja a nagy potenciállal bíró innovációkat és kiemeli közülük a forgalomba hozatalra legjobban felkészülteket. A Horizont 2020 utólagos értékelése szerint azonban állítólag a kedvezményezettek több mint fele nem tudott erről az eszközről.

A Horizont Európa keretében bevezetett új eszközök eredményessége még bizonyításra vár

- 58** A jelenlegi Horizont Európa keretében a Bizottság kibővítette és újratervezte a Horizont 2020 eszköztárát (pl. az [Úttörő kutatásokat támogató program](#), az [EIC Átmenet](#), az [EIC Akcelerátor](#), a [Horizont Eredményplatform](#), a [Horizont Eredménygyorsító](#) és a [szakpolitika-támogató eszköz \(PSF\)](#) megerősített szolgáltatásai). A rendelkezésre álló dokumentáció és értékelő jelentések alapján összehasonlítottuk a Horizont 2020 eszközeinek rendeltetését a jelenlegi Horizont Európa keretében bevezetett vagy újratervezett eszközökével, különös tekintettel arra, hogyan segítik a technológiatranszfert, a piaci elterjesztést, a terjesztést és a hasznosítást ([IV. melléklet](#)).
- 59** A Bizottság nem értékelte a Horizont 2020 eszközeinek eredményességét. Az ellenőrzésünk idején végzett elemzésünk rámutatott az eszközöknek a jelenlegi Horizont Európa program keretében is fennálló fő gyengeségeire: továbbra sem képesek jobban segíteni a technológiatranszfert, illetve a piaci alkalmazást és elterjesztést. A Bizottság erre vonatkozóan új kezdeményezéseket készít elő és valósít meg.
- 60** A 2028–2034-es többéves pénzügyi keretben a Bizottság létre kívánja hozni az Európai Versenyképességi Alapot (EVA), valamint – szorosan kapcsolódva ehhez az alaphoz, de elkülönülve attól – önálló programként folytatni kívánja a Horizont Európa programot. Az EVA-ra irányuló javaslat az Unió versenyképességének, technológiai szuverenitásának és rezilienciájának megerősítésére irányuló tágabb megközelítés részét képezi, és támogatni fogja az induló innovatív vállalkozásokat és kkv-kat. Az EVA-ról szóló [véleményünkben](#) kiemljük a kombinált és kumulatív finanszírozás előnyeit, és – különösen a kkv-k szempontjából – kedvezően értékeljük azt a javaslatot, amely szerint egységes kaput hoznának létre a hozzáférés megkönnyítésére.

A Horizont 2020 monitoringkerete nem követte eredményesen nyomon a résztvevők gazdasági teljesítményét és innovációs kapacitását

- 61** A Horizont 2020 [hatásvizsgálatában](#) a Bizottság az alacsony termelékenységet és csökkenő versenyképességet okozó fő hiányosságként Európa innovációs lemaradását jelölte meg. Hangsúlyozta: áttörést hozó technológiákat kell teremteni, és azokat a gazdaság egészében alkalmazott innovációkká (új termékek, eljárások és szolgáltatások) kell alakítani. Kiemelte: kapcsolat áll fenn egyrészt a vállalkozások innovációs képessége, másrészt a beruházások megtérülése, az exportteljesítmény és a foglalkoztatás között ¹⁵.
- 62** Ez a rész azt vizsgálja, hogy a Bizottság megfelelő keretet hozott-e létre annak nyomon követésére, hogy a Horizont 2020 és annak „Ipari vezető szerep” prioritása hogyan járult hozzá a résztvevők gazdasági teljesítményéhez és innovációs kapacitásához.

A program célkitűzései és mutatói kialakításuk szerint nem tudták mérni a résztvevők gazdasági teljesítményét és innovációs kapacitását, így nem is mérték azokat

A célkitűzések túl tág meghatározása miatt nem volt lehetséges általános teljesítménymérés

- 63** Elemzésünk kimutatta, hogy a Horizont 2020 jogi keretében meghatározott programcélkitűzések nem voltak kellően részletesek ahhoz, hogy mérni lehessen a megvalósításuk felé tett előrehaladást. A [Horizont 2020 rendeletnek](#) mind az általános, mind az egyedi célkitűzéseit stratégiai szempontból határozták meg, és azok átfogó jellegűek voltak. Ugyanez volt a helyzet a jogalap mellékleteiben meghatározott olyan fő tematikus területekre vonatkozó további célkitűzések esetében is, mint az IKT, a nanotechnológiák, a fejlett anyagok, a biotechnológia, a korszerű gyártás és feldolgozás, valamint a kkv-k innovációja ([8. ábra](#)).

¹⁵ [Hatásvizsgálat](#), 2. rész, 7. o.

8. ábra. | Horizont 2020 program: a LEIT-re vonatkozó általános és egyedi célkitűzés

Általános célkitűzés

Horizont 2020

„... hozzájáruljon a tudás- és innovációalapú társadalomnak és gazdaságnak az Unió egészében történő kiépítéséhez, mégpedig további kutatás-, fejlesztés- és innováció-finanszírozás mozgósítása révén, valamint azáltal, hogy hozzájárul a kutatás-fejlesztési célkitűzések megvalósításához”

Egyedi célkitűzés

LEIT

„... a kutatás és az innováció révén világviszonylatban megtartani, illetve megerősíteni vezető szerepünket az alaptechnológiák és az űrkutatás terén, amelyek a meglévő és kialakulóban lévő iparágak és ágazatok egész soránál képezik a versenyképesség alapját.”

Forrás: a Horizont 2020 rendelet 5. cikke és I. melléklete.

- 64** A jelenlegi **Horizont Európa** esetében a Bizottság szintén nem az egyes tematikus területeknek megfelelően, hanem a program egészére vonatkozóan határozott meg operatív célkitűzéseket. Ez eltér a kutatást és innovációt támogató egyéb uniós programok gyakorlatától. Észrevételezzük, hogy például a **Digitális Európa program**¹⁶ mind az öt konkrét tematikus területére vonatkozóan rendelkezik operatív célkitűzésekkel.

¹⁶ (EU) 694/2021 rendelet.

A Horizont 2020 esetében alkalmazott mutatók nem voltak alkalmasak a vállalkozások gazdasági teljesítményének, illetve innovációs kapacitásának nyomon követésére

65 Az uniós költségvetési rendelet előírja, hogy az uniós kiadásoknak teljesítményorientáltak kell lenniük, és hogy a célkitűzések elérését teljesítménymutatókkal kell nyomon követni¹⁷. A [Horizont 2020 rendelet](#)¹⁸ olyan határidőhöz kötött mutatókat írt elő, amelyek reálisak, tükrözik a beavatkozási logikát, és összhangban vannak a program célkitűzéseinek és tevékenységeinek hierarchiájával. Emellett a Horizont 2020 [végrehajtási határozata](#) hét kötelező teljesítménymutatót¹⁹ határozott meg az „Ipari vezető szerep” prioritás tekintetében ([9. ábra](#)).

9. ábra. | Az „Ipari vezető szerep” prioritás teljesítménymutatói

Forrás: Európai Számvevőszék, a 2013/743/EU tanácsi határozat alapján.

¹⁷ A 966/2012/EU rendelet 30. cikke; az (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet; 33. cikke és az (EU) 2024/2509 rendelet 33. cikke.

¹⁸ (46) preambulumbekzdés.

¹⁹ A 2013/743/EU tanácsi határozat II. melléklete. 2012 júniusában a hatásvizsgálat csak három lehetséges mutatót jelölt meg, egyedi célkitűzésenként egyet-egyet.

- 66** A Bizottság ezt követően nyomonkövetési mechanizmusokat állapított meg, így többek között meghatározta az egyes mutatókat, az adatszolgáltatási követelményeket, az alapértékeket és a célértékeket. A Horizont 2020 programot az e mutatókhoz képest mért eredmények és hatások alapján kellett értékelni.
- 67** Az IKT, a NMBP és a kkv-k innovációja tematikus területeire vonatkozó munkaprogramokban az együttműködésen alapuló és kkv-intézkedések várható hatásainak meghatározása terén jelentős különbségeket állapítottunk meg. Az együttműködésen alapuló intézkedések esetében a várható hatások a gazdasági teljesítményen túl a célkitűzések szélesebb körét is felölelték. A kkv-k innovációs tevékenységei esetében a hangsúly egyértelműbben a támogatott vállalkozásokra gyakorolt gazdasági hatásokon volt (**10. ábra**).

10. ábra. | A várható hatás leírása a munkaprogramokban: néhány példa

Együttműködésen alapuló projektek

Az NMBP-re vonatkozó 2016–2017-es munkaprogramban szereplő, „Nagy hatékonyságú, jobb tulajdonságokkal rendelkező szigetelőanyagok” fellépés várható hatása

(A fellépés kódja: EEB-01-2016)

A legkorszerűbb anyagokhoz és komponensekhez képest az újonnan kifejlesztett anyagoknak a következőket kell eredményezniük:

- a szigetelési tulajdonságok legalább 25%-os javulása a komponensek szintjén;
- az összköltség legalább 20%-os csökkenése a meglévő megoldásokhoz képest;
- a komponens tartósságának legalább 20%-os javulása;
- a fenntarthatósági elvek tiszteletben tartása;
- a beltéri levegő minőségének javulása;
- magas fokú megismételhetőség mind új épületeknél, mind a felújítások terén Európában;
- könnyebb kivitelezés;
- az épület teljes életciklusa során elhasznált energia legalább 15%-os csökkenése;
- a szabványosítási és tanúsítási tevékenységek elősegítése.

Kkv-fellépések

Az NMBP-re vonatkozó 2014–2015-ös munkaprogramban szereplő „Nanotechnológiák, fejlett anyagok vagy fejlett gyártási és feldolgozási technológiák kkv-k általi elterjedésének felgyorsítása” elnevezésű fellépés várható hatása

(A fellépés kódja: H2020-SMEINST-2-2014)

Várható hatások:

- a jövedelmezőség és a növekedési teljesítmény javulása az új és meglévő ismereteknek az európai és globális üzleti lehetőségeket megragadó innovatív, diszruptív és versenyképes megoldásokban való egyesítése és átadása révén;
- az egyedi kihívásokat fenntartható módon kezelő innovációk piaci elterjedése és terjesztése;
- az innovációba történő magánberuházások növekedése, különösen magán-társberuházók általi, illetve további beruházások bevonásával;
- a várható hatást minőségi és mennyiségi szempontból egyértelműen le kell írni (pl. a forgalomra, a foglalkoztatásra, a piac méretére, a szellemi tulajdon kezelésére, az értékesítésre, a beruházások megtérülésére és a nyereségre vonatkozóan).

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottság információi alapján.

68 Megállapítottuk azt is, hogy a Bizottság a „növekedés és munkahelyteremtés” kapcsán a forgalom és az alkalmazottak számának változásaitól függő mutatókat határozott meg, pedig nem feltétlenül áll fenn ok-okozati kapcsolat a projektoutputok és a gazdasági teljesítmény között. Emellett az „Ipari vezető szerep” prioritás keretében a Bizottság csak a kkv-k esetében gyűjtött adatokat ezekre a mutatókra vonatkozóan, pedig az együttműködésen alapuló projektekben más típusú profitorientált vállalkozások is részt vettek.

- 69** Következetlenségeket állapítottunk meg abban is, ahogy az egyes egyedi célkitűzések hasonló mutatóit meghatározták. Például a LEIT keretében a piacra bevezetett innovációk mérésére szolgáló mutató („Az adott vállalkozásnál újdonságnak számító innovatív megoldásokat bevezető vállalkozások részaránya a résztvevők között”) eltért a kkv-támogató eszköz megfelelő mutatójától (amely a következőképpen szövelt: „az adott vállalkozásnál vagy a piac számára innovációt bevezető részt vevő kkv-k száma és aránya”) ²⁰. Igaz, hogy hasonló mutatókról van szó, de mivel meghatározásuk nem volt egységes (az utóbbi magában foglalta a résztvevők számát is), a mutatók nem voltak összehasonlíthatók. Ráadásul egyik meghatározás sem volt egyértelmű, mivel a kedvezményezettek önbevallásán alapult arra nézve, hogy bevezettek-e vagy terveznek-e innovációkat (a projekt élettartama alatt vagy az azt követő három évben).
- 70** Emellett a Bizottság csak a projekt végrehajtása során gyűjtött adatokat, a projekt utáni forgalomba hozatali szakasszal nem foglalkozott. Az információkat az egyes projektszakaszok végén készített időközi jelentések révén gyűjtötték össze ²¹, és a Bizottság a projektek befejezését követően nem kért további információt.
- 71** Végül pedig a hét kötelező mutató közül csak egy esetében határoztak meg alapértéket („a finanszírozott szervezetek száma és a mozgósított magántőke összege”), és az „Ipari vezető szerep” tekintetében meghatározott hét kötelező teljesítménymutató közül hat esetében nem adtak meg alapértéket.

²⁰ A Horizont 2020 mutatói.

²¹ A Horizont 2020 időközi jelentésének sablonja.

Egyes tagállami ügynökségek megfelelőbb mutatókat alkalmaznak a vállalkozások gazdasági teljesítményének, illetve innovációs kapacitásának nyomon követésére

72 A Horizont 2020 esetében alkalmazott mutatókat összevetettük a felkeresett öt tagállam nemzeti innovációs ügynökségei által alkalmazottakkal is. Három tagállamban (Finnország, Hollandia és Spanyolország) a nemzeti innovációs ügynökségek a Bizottság által meghatározottaknál megfelelőbb mutatókat alkalmaztak a várható és tényleges gazdasági megtérülés mérésére. A spanyol ügynökség például azt vetette össze, hogy különböző időpontokban mekkora volt a finanszírozott projektekből származó technológiai innovációknak tulajdonítható vállalati értékesítések és export részaránya (a projekt végén várható, illetve a forgalomba hozatalt követő tényleges részarány). Hollandiában a küldetésorientált innovációs politika és a Nemzeti Növekedési Alap projektjei esetében az ügynökség nyomon követte a vállalkozások gazdasági teljesítményét. Finnországban az ügynökség szorosan figyelemmel kísérte a vállalkozások növekedését és exportteljesítményét.

73 Emellett az általunk felkeresett ügynökségek nemcsak a projekt végrehajtása során, hanem annak befejezését követően is nyomon követték a vállalkozások gazdasági teljesítményét. Például:

- Hollandiában az ügynökség nyomon követte a vállalkozások gazdasági teljesítményét a projekt befejezése során és azt követően is;
- Spanyolországban az ügynökség monitoringrendszere a projektek befejezésekor és az eredmények piaci bevezetése után két évvel gyűjt információkat;
- Finnországban az állami ügynökség a finanszírozott projekteket azok befejezését követően is értékelte;
- Olaszországban az állami ügynökség mind a végrehajtás során, mind a projekt befejezését követően nyomon követte az eredményeket;
- a magyar állami ügynökségek egyes pályázati felhívások eredményeit azok lezárultát követően és a „türelmi időszak” (három év) alatt nyomon követték, de azon túl már nem.

A bizottsági nyomon követés nem szervezet-fókuszú és nem is hosszú távú

A Bizottság által végzett nyomon követés nem összpontosít a támogatott szervezetekre gyakorolt hatásra

- 74** A Horizont 2020 bizottsági nyomon követésének nem volt kifejezett célja, hogy több programozási időszakon át gyűjtsön információkat a résztvevőktől, illetve hogy ezeket az adatokat longitudinális vizsgálatokhoz használja fel. Egy ilyen eljárasmódhoz az egyes szervezetek számára egyedi azonosítót kellene meghatározni, és nyomon kellene követni a jogi struktúrájukban idővel bekövetkező változásokat (például egyesülések, spin-off vállalkozások létrejötte, tevékenységek megszüntetése); a Bizottság elektronikus támogatáskezelő rendszerében ez minden támogatási megállapodás esetében így történik.
- 75** A bizottsági nyomon követés, illetve strukturálisan az adatbázis középpontjában nem a részt vevő szervezetek álltak, hanem a projektek. Nem álltak rendelkezésre részletes innovációs adatok résztvevőnként például a szellemi tulajdon-jogokra vonatkozóan, kivéve az egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósított projekteket, hiszen ott projektenként egy résztvevő volt. Ezenkívül a Bizottság és az EBB csoport monitoringrendszerei nincsenek integrálva, ezért nem lehetséges a Horizont 2020 finanszírozási eszközeinek teljes körére nézve szervezet-alapú adatokat generálni.
- 76** Emellett a CORDA-ban, a Bizottság nyomonkövetési adatbázisában nem álltak rendelkezésre a résztvevők pénzügyi helyzetére vonatkozó információk, ami meggátolta a részt vevő vállalkozások gazdasági teljesítménye időbeli alakulásának érdemi nyomon követését. A Bizottság szerint 2023-tól kezdődően egyes esetekben a CORDA-ba feltöltöttek az Orbis rendszerből származó pénzügyi adatokat.
- 77** A Bizottság nyomonkövetési rendszere a jelenlegi Horizont Európa program keretében sem biztosítja az összes szükséges adatot, ami egy hosszú távú, résztvevőspecifikus elemzés átfogó elvégzéséhez szükséges volna. Ebből adódóan az állami beruházások megtérülését és a hosszabb távú vállalatspecifikus hatásokat nem lehet megbízhatóan nyomon követni, illetve értékelni.
- 78** Végezetül: a következő, 2028–2034-es Horizont Európa programra vonatkozó bizottsági javaslatról szóló [véleményünkben](#) észrevételeztük, hogy a javasolt mutatók révén nem lenne könnyű vállalatspecifikus adatokat gyűjteni, és ezért az ezzel kapcsolatban azonosított korlátok továbbra is fenn fognak állni.

A Bizottság projektzáró értékelése nem vizsgálta meg következetesen a terjesztési eredményeket, illetve az üzleti terv megvalósítását

- 79** A résztvevőknek minden adatszolgáltatási időszak végén meg kell adniuk nyomonkövetési adatokat (például a szellemi tulajdon-jogok száma, a forgalom, az alkalmazottak száma) a CORDA-ban. Amint azonban megállapítottuk, az adatbázis nem tartalmazza az innovációkból származó valamennyi szellemi tulajdon-típust, mivel a bekért adatok nem terjedtek ki az üzleti titkokra és a szoftverlicenckre. Eközben a felkeresett 25 kkv közül csak kilenc védte innovációs outputjait szabadalmakkal, míg hét kkv üzleti titok vagy szoftverlicenc révén tette ugyanezt. Ezt a helyzetet a felmérésünkre adott válaszok is megerősítik: 29 kkv (a válaszadók mintegy 34%-a) jelezte, hogy a Horizont 2020 projektekből származó eredmények alapján új szabadalmi bejelentést tett. Ugyanakkor további 52 projekt (azaz a válaszok 61%-a) nyomán a szabadalmaktól eltérő innovációs eredmények születtek.
- 80** Egyes résztvevők – különösen az egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósított projekteknél – végleges üzleti terveikben üzleti titkokról vagy szoftverlicenckről is tájékoztattak. Mivel azonban a szellemi tulajdon-jogokra vonatkozó ilyen típusú adatok nem szerepelnek a Bizottság adatbázisában, ezekre a nyomon követés sem terjed ki.
- 81** Ugyanakkor a szabadalmakra vonatkozó mutató tekintetében módszertani problémákat tártunk fel: szisztematikusan a valósánál magasabb értékekről számolt be, mivel az ún. „háttérszabadalmakra”, azaz a projekt kezdete előtt benyújtott szabadalmakra is kiterjedt. Ezeknek a szellemi tulajdon-jogoknak semmi közük nem volt a Horizont 2020 programból nyújtott finanszírozáshoz, mégis a mutatók értékének jelentős részét tették ki. A Horizont 2020 keretében finanszírozott LEIT projektek esetében a Bizottság által 2025-ig jelentett 642 szabadalmi bejelentés közül csak 147-et (körülbelül 23%), a 261 odaítélt szabadalomról pedig 62-t (körülbelül 24%) nyújtottak be a projekt megkezdése után.
- 82** Összehasonlítottunk továbbá az üzleti tervekben szereplő egyes kiválasztott becsléseket a tényleges gazdasági eredményekkel, hogy megvizsgáljuk, mennyire voltak reálisak a résztvevők üzleti tervekben szereplő becslései. 13, egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósított projektben részt vevő kkv-t kerestünk fel: azok közül, amelyek legalább néhány évre vonatkozóan benyújtottak pénzügyi kimutatásokat, legalább 3 esetben megállapítottuk, hogy eredeti üzleti terveikben jelentősen (legalább egyharmadával) túlbecsülték a gazdasági teljesítmény potenciális növekedését mind a foglalkoztatás, mind az árbevétel tekintetében ([6. háttérmagyarázat](#)).

6. háttérmagyarázat

Túl derűlátó üzleti tervek: néhány példa

A mintánkban szereplő egyik olasz kkv esetében a projekt végén benyújtott végleges üzleti tervben szereplő becsléseknek a pénzügyi kimutatásokkal való összehasonlításakor a következők derültek ki:

- az alkalmazottak tényleges létszáma 2021-ben a becsült létszám 54%-ának, 2022-ben a becsült létszám 57%-ának, 2023-ban 37%-ának, 2024-ben pedig mindössze 25%-ának felelt meg;
- a tényleges árbevételek jelentősen elmaradtak a becsült értékektől: 2021-ben az eredeti becslések körülbelül 15%-át, 2022-ben és 2023-ban 4%-át, 2024-ben pedig csupán 1%-át tették ki.

Egy spanyol kkv teljes eszközállománya a pénzügyi kimutatásai szerint 2015-ben 1,5 millió euró volt. A 2015-ben a támogatási megállapodásban szerepeltetett üzleti terve 2019-re 80 millió euró összegű teljes eszközállományt prognosztizált. 2019 végén azonban ugyanezen vállalkozás pénzügyi kimutatásai mindössze 4 millió euró teljes eszközállományról számoltak be.

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottság és a felkeresett kkv-k információi alapján.

83 Végezetül olyan eseteket is megfigyeltünk, amikor a különböző pályázati felhívások pályázói egy korábbi pályázati felhíváshoz benyújtott üzleti tervükben túl derűlátó becsléseket nyújtottak be, amelyeket utána a későbbi pályázati felhívások keretében benyújtott támogatási kérelmeikben lefelé módosítottak. A Bizottság által végzett szisztematikus projektvégiértékelés jobban ösztönözhetné a résztvevőket arra, hogy megalapozottabb és realitásabb ajánlatokat és üzleti terveket készítsenek, és így realitásabb becslést adjanak arra vonatkozóan, hogy az uniós kutatási és innovációs programokban való részvétel hogyan befolyásolhatja gazdasági teljesítményüket.

A projekt befejezése utáni korlátozott nyomon követés megakadályozta a kkv-k esetében a forgalomba hozatal és volumennövelés értékelését

84 Felmérésünkre válaszolva a kkv-k kiemelték, hogy piaci tevékenységük fő mozgatórugói az erős szakértelem (körülbelül 46%), valamint az innováció kiforrottsága és a piaci kereslet (körülbelül 52%). Az ellenőrzésünk során felkeresett kkv-któl gyűjtött bizonyítékok azonban arra engedtek következtetni, hogy ezek a tényezők nem eredményeztek szisztematikusan volumennövekedést.

- 85** A felkeresett, együttműködésen alapuló projektekben részt vevő kkv-k több mint fele (12 kkv közül 7) nem hasznosította kereskedelmileg az outputjait. Ennek oka főként az ilyen irányú szándék hiánya (három eset), az egyéb piaci megoldásokhoz képest korlátozott versenyképesség (egy eset), valamint a megoldás (két eset) vagy üzleti döntés (egy eset) elavulása volt. Hasonlóképpen, az egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló projektekben részt vevő felkeresett kkv-k több mint fele (13 kkv közül 7) arról számolt be, hogy a projekt befejezését követően további támogatásra volt szüksége. Két olyan esetet is megfigyeltünk, amikor egy kkv vagy üzleti döntés eredményeként szüntette be működését, illetve K+I tevékenységeit, vagy azért, mert nem jutott további finanszírozáshoz. Jóllehet a K+I megtérülése eredendően bizonytalan, úgy véljük, hogy ezek a számadatok a legígéretesebb projektek és a projekt végén jelentkező későbbi finanszírozási igények Bizottság általi azonosításának a hiányosságait tükrözik.
- 86** E tekintetben követendő gyakorlatként meg kell említenünk az Európai Unió Úrprogramügynökségének (EUSPA) a részben a jelenlegi Horizont Európa program keretében finanszírozott kezdeményezését, amely az uniós űripari downstream ágazat piacfejlesztését és az űralapú megoldások elterjedését támogatja ([CASSINI](#)). Ennek keretében szorosan nyomon követik a résztvevők projekteredményeit, és további finanszírozást különítenek el arra, hogy a projekteredményeket piacra jutásuk érdekében tovább lehessen fejleszteni.
- 87** Értékeljük azt is, hogy milyen hatás volt érzékelhető a 25 felkeresett kkv gazdasági teljesítményén a projektet követően, mivel a Bizottság monitoringkerete nem szolgál ezekkel az információkkal. A mintánkban szereplő, együttműködésen alapuló projektekben részt vevő 12 kkv szinte mindegyike főként technológiafejlesztőként járt el. Jóllehet bevételeik a végrehajtási szakaszban nőttek a vissza nem térítendő támogatásoknak köszönhetően, közülük legalább kilenc nem jutott el a projektoutputok piaci hasznosításáig. Ezért nem tudtunk ok-okozati összefüggést megállapítani a projektek technológiai outputjai és a vállalkozások gazdasági teljesítménye között.
- 88** Pozitívum viszont, hogy abban a négy esetben, amikor technológiai fejlesztésük végeredményeit a résztvevők sikeresen terjesztették el a piacon, rá tudtunk mutatni, hogy mely fő tényezők álltak e sikertörténetek mögött ([11. ábra](#)).

11. ábra. | A gazdasági sikertörténeteket meghatározó fő tényezők

IKT (Nyílt diszruptív innováció program)

Magyarország

A felső kategóriás piaci igényeknek megfelelő, kiváló minőség 2023 kivételes év volt, amikor is 2022-höz képest megháromszorozták innovatív termékük forgalmát (az alacsonyabb ár és a nagyobb kereslet együttesének köszönhetően). 2024-ben az innovatív termék forgalma visszaesett (körülbelül félmillióra), mivel több versenytárs lépett be a piacra.

A forgalom csökkent, de stabil maradt.
Keresletvezérelt: Jóllehet a kkv-nak nem áll szándékában továbbfejleszteni a terméket, mivel a kereslet az ilyen magas színvonalú technológiákról a közepes minőségűek felé tolódott el, megítélése szerint továbbra is van kereslet a termék iránt.

Olaszország

A pályázati szakaszban megvalósult sikertényezők: Többek között a piaci kihívások és igények elemzése, beleértve a keresletet és az érdekelt felek bevonását is.

Horizont 2020 finanszírozás: Lehetővé tette az olasz kkv számára, hogy az ilyen típusú megoldások első szolgáltatójaként versenyképes legyen a piacon.

Spanyolország

Az ügyfelek igényeit eredményesen kezelő, újszerű megoldás

A Horizont 2020 keretében nyújtott finanszírozás: Lehetővé tette, hogy a spanyol kkv az erőforrásait a lehető legjobb termék kidolgozására összpontosítsa, felgyorsítva annak kifejlesztését

és elősegítve piaci felkészültségét. Az általa kifejlesztett fenntarthatósági technológiai platform gépi tanulás és nagy adathalmazok felhasználásával szolgáltatói környezeti és társadalmi ismereteket befektetőknek, szervezeteknek és fogyasztóknak.

Egészségügyi ágazat

Hollandia

Igazoltan jó minőségű klinikai adatok: A termék az ilyen típusú termékek között az egyetlen, amely I. szintű klinikai adatokkal rendelkezik, köztük veszélyeztetett betegektől (például dohányosoktól) származó adatokkal is.

A Horizont 2020 keretében nyújtott finanszírozás: A termék végső soron sikeres kereskedelmi forgalomba hozatalának beindításában döntő jelentőségű volt, hogy segítette a kkv-t a következőkben: preklinikai adatok megszerzése terjesztési céllal, a hatósági jóváhagyások megszerzése, tudományos

munkatárs felvétele (a láthatóságot és a hatósági jóváhagyásokat szolgáló) terjesztéshez felhasznált (pre)klinikai fejlesztés céljával, egy üzemeltető felvétele, valamint a legkorszerűbb gyártás érdekében a tisztahelyiségek korszerűsítése. Ennek köszönhetően a holland kkv-nak sikerült partnerként egy életképes vállalkozást találnia, amellyel összefonódva megkezdhetette a forgalomba hozatalt. Első termékeit 2018-ban vezette be az Unióban és az Egyesült Államokban.

Forrás: Európai Számvevőszék, a felkeresett kkv-k információi alapján.

A Bizottság a pontatlan vagy hiányos adatok miatt nem tudta kellőképpen nyomon követni a Horizont 2020 programot

- 89** A Bizottság a Horizont 2020 nyomon követése során több forrásból származó adatokat használ fel, többek között maguktól a kedvezményezettektől származó adatokat (szabadalmak, innovációk, publikációk, forgalom és álláshelyek), valamint a megbízott szervezetektől, például az EBB csoporttól származó adatokat.
- 90** [2024. évi éves jelentésünk](#)²² már rámutatott a Horizont 2020 keretében bejelentett adatok megbízhatóságának hiányosságaira. Ezt helyszíni vizsgálataink is megerősítették abban az öt tagállamban, ahol a mintánkban szereplő 33 projekt közül 22 esetben beszámolási hiányosságokra és következtelenségekre bukkantunk. Szerepelt ezek között két kkv is, amelyek helytelen adatokat jelentettek be (pénzügyi helyzetükre, illetve alkalmazottaik számára nézve). Egy másik projekt esetében a tényleges és várható forgalomra, valamint az alkalmazottak számára vonatkozó éves adatokat nem minden konzorciumi tag töltötte ki minden évben. Ez annak tudható be, hogy a nyomonkövetési adatok önbevalláson alapulnak, és azokat a Bizottság nem ellenőrzi szisztematikusan.
- 91** A CORDA-ban szereplő adatok alapján a Bizottság a Horizont 2020 egészére vonatkozóan számította ki a szabadalmakra, az innovatív vállalkozásokra, a publikációkra, a forgalomra és az álláshelyekre vonatkozó mutatók értékeit. Ezeket az értékeket különböző időpontokban számították ki, és különböző beszámolási összefüggésekben merültek fel. Mivel az adatforrásokat nem archiválták, a mutatók beszámolás szerinti értékeit nem tudtuk ellenőrizni.
- 92** A mintánkban szereplő projektekre nézve más következtelenségeket is találtunk a CORDA adatbázisban. Például a 18 együttműködésen alapuló projekt közül 5 esetben a kedvezményezettek által bejelentett innovatív vállalkozások száma meghaladta a konzorciumokban részt vevő vállalkozások és kkv-k számát. Ezenkívül a 15 egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló projekt közül 3 esetben megállapítottuk, hogy a projektben részt vevő egyetlen kkv-t kétszer vették figyelembe, helytelen önbevallás miatt.

²² 3.55. bekezdés: „A Horizont 2020 kapcsán bejelentett fő teljesítménymutatók mögötti részletek hiánya nagymértékben korlátozza a bemutatott adatok megbízhatóságát.”

- 93** Végezetül az EBA nem követte nyomon, hogy a támogatott kkv-k sikeresen kereskedelmi forgalomba hozták-e a kutatási outputokat, illetve elterjesztették-e az eredményeket, pedig a hatáskör-átruházási megállapodás előíranyozza ezt a nyomon követést. Így semmiképp nem volt lehetséges felmérni a kkv-garanciaeszköznek a résztvevők innovációjára hosszú távon gyakorolt hatását.
- 94** Ezek a program célkitűzéseinek és mutatóinak meghatározását, valamint a monitoringadatok minőségét és megbízhatóságát érintő hiányosságok a Bizottság általi utólagos értékelést is befolyásolták (lásd még: [63–71. bekezdés](#)).

A Horizont 2020 utólagos értékelése során nem értékelték, hogyan járult hozzá a program a résztvevők gazdasági teljesítményéhez, illetve innovációs kapacitásához

- 95** A [Horizont 2020 rendelet](#)²³ értelmében a Bizottságnak időközi értékelést (2017 végéig) és utólagos értékelést (2023 végéig) kellett végeznie a programról. Az utólagos értékelés során a Bizottságnak értékelnie kellett a program indokolását, végrehajtását és eredményeit, akárcsak hosszabb távú hatásait és fenntarthatóságát, hogy segítsen megalapozni a későbbi intézkedésekre vonatkozó döntéseket²⁴. Az értékelést [a minőségi jogalkotásra vonatkozó bizottsági iránymutatással](#) összhangban kellett elvégezni.
- 96** Ami az uniós finanszírozású kutatási programok hatásának, és különösen a gazdasági teljesítményhez és az innovációs kapacitáshoz való hozzájárulásuknak az értékelését illeti, kiemelhető néhány konkrét kihívás ([12. ábra](#)).

²³ 32. cikk.

²⁴ A 32. cikk (4) bekezdése.

12. ábra. | Az uniós finanszírozású kutatási és innovációs programok keretében a gazdasági teljesítményt és az innovációs kapacitást elősegítő hatások értékelése: a kihívások

Számos célkitűzés és eszköz

Érdemben értékelni állami beavatkozást csak akkor lehet, ha a szakpolitikai célkitűzés megfelelően van meghatározva. Ez a szükséges egyértelműség azt is jelenti, hogy ha a szakpolitikai beavatkozás egyidejűleg különböző célkitűzéseket szolgál, akkor a prioritásoknak, illetve a súlyozásnak átláthatónak kell lenniük. Márpedig az uniós kutatásfinanszírozási programok számos célkitűzést határoznak meg. A céloknak ez a feltorlódása az utólagos értékelés szempontjából alapvetően problémás, amikor semmi sem utal arra, hogyan kell súlyozni a potenciálisan egymással versengő célkitűzéseket. Ráadásul az uniós finanszírozású kutatás különböző eszközöket vehet igénybe, amelyek eltérő célkitűzésekre és olykor egymással versengő prioritásokra irányulnak. Valamely eszköz vagy kiválasztott széles tevékenységi kör értékelésének megállapításai más eszközökre nem feltétlenül érvényesek, ami megnehezíti átfogó következtetések levonását az uniós finanszírozás programozásának általános hatására nézve.

Hozzárendelés és tovagyrúzó hatások

A hatályos keret hiányosságai miatt az uniós kutatás- és innovációs finanszírozást bajosan lehet közvetlenül összekapcsolni iparági, regionális vagy résztvevői szinten fellépő hatásokkal. Az ok-okozati hozzárendelést még külön nehezítik a tovagyrúzó hatások, amikor a források közvetlen címzettjein túl is jelentkezik haszon.

Adatminőség

Az értékelések általában a program végrehajtása során gyűjtött és feldolgozott monitoringadatokat használják fel; az utólagos értékelések minőségét gyakran rontják hiányos vagy pontatlan adatok.

Teljesítménymutatók

Utólagos értékeléskor megbízható teljesítménymutatók alapján kell számszerűsíteni, hogy milyen mértékben sikerült elérni a szakpolitikai célkitűzéseket. A gyakorlatban azonban gyakran nehéz előre meghatározni ilyen mutatókat.

Időztési problémák

Adatkorlátok miatt a kutatási programok hatásának legtöbb értékelése a rövid távú hatásokra összpontosít, jóllehet a kutatásfinanszírozás tényleges hatása gyakran évek vagy évtizedek múltán mutatkozik meg.

Forrás: Európai Számvevőszék.

- 97** Ez a szakasz azt vizsgálja, hogy a Bizottság milyen mértékben kezelte ezeket a kihívásokat, amikor értékelte a Horizont 2020 program hozzájárulását a résztvevők gazdasági teljesítményéhez és innovációs kapacitásához.

A Horizont 2020 rendelet nem írta elő a résztvevőkre gyakorolt hatás értékelését

- 98** A [Horizont 2020 rendelet](#)²⁵ szerint az utólagos értékelés célja többek között a program hosszabb távú hatásainak, valamint a kutatási eredmények terjesztéséhez és felhasználásához kapcsolódó szempontoknak a felmérése volt. A hosszabb távú hatások különböző szinteken mérhetők, például a társadalom, a gazdaság vagy az egyes programrésztvevők szintjén.
- 99** E tekintetben észrevételezzük, hogy a Horizont 2020 rendelet nem írta elő kifejezetten, hogy a Bizottság értékelje a résztvevőkre gyakorolt ilyen hatásokat. Következésképpen a Bizottság utólagos értékelése nem összpontosított erre a dimenzióra. Például a „résztvevők gazdasági teljesítményének javítása” nem szerepelt a Horizont 2020 általános célkitűzései között. Hasonlóképpen, a LEIT alprioritás egyedi célkitűzései a „versenyképességet” általában, nem pedig a résztvevők szintjén alátámasztó K+I-re vonatkoztak. Ezért a Bizottság utólagos értékelése sem tükrözte a gazdasági teljesítményt.

A Horizont 2020 utólagos bizottsági értékelése a gazdasági hatások értékelésénél főként makro- és mikrogazdasági modellekre támaszkodott

- 100** A [Horizont 2020 utólagos bizottsági értékelése](#), amelyet 2024 januárjában tettek közzé, több megközelítést ötvözött annak értékelésére, hogy teljesültek-e a Horizont 2020 általános és egyedi célkitűzései ([8. ábra](#)). Először is elemezte a résztvevők által a Horizont 2020 rendeletben meghatározott mutatókra vonatkozóan bejelentett adatokat. Másodszor, makrogazdasági modelleket alkalmazott az Unió bruttó hazai termékét (GDP) és a foglalkoztatást befolyásoló hatások becslésére, míg a résztvevőkre gyakorolt hatások értékeléséhez egy mikrogazdasági modellt használt. Végezetül az utólagos értékelés vizsgálta azt is, hogy a program milyen mértékben könnyítette meg a kockázati tőkéhez való hozzáférést.

²⁵ Uo.

101 Emellett a LEIT alprioritás esetében a Bizottság utólagos értékelése főként három értékelő tanulmányra támaszkodott: az első a [digitális és ipari átállással kapcsolatos tevékenységekről](#), a második az [Innovatív Európáról](#) (amely a kkv-k innovációjára és a kockázatfinanszírozási programokhoz való hozzáférésre terjed ki), a harmadik pedig [az EIC kísérleti projektjéről](#) szól ([41. bekezdés](#)). Ezek a tanulmányok egy minta alapján – bizonyos mértékig – értékelték a vállalkozások programban való részvételének a gazdasági teljesítményükre gyakorolt hatásait. Nem készült azonban olyan tanulmány, amely a vállalkozások innovációs kapacitására gyakorolt hatásokat vizsgálta volna.

A Horizont 2020 gazdasági teljesítményhez való hozzájárulásának mérésére használt mutatók nem voltak sem program-, sem résztvevő-specifikusak

102 A Horizont 2020 rendelet a következő három mutatót határozta meg az általános célkitűzésekkel kapcsolatos előrehaladásra vonatkozóan ([8. ábra](#)):

- az Európa 2020 stratégiára vonatkozó K+F kiadási cél (a GDP 3%-a);
- az innovációsoutput-mutató²⁶, amelyet az Európa 2020 stratégia keretében dolgoztak ki;
- a kutatók aránya az aktív népesség viszonylatában.

103 Megállapítottuk, hogy az utólagos értékelésben a gazdaság egészére kiterjedő értékekről számoltak be, és nem számszerűsítették a Horizont 2020 egyedi hozzájárulását. Ezenkívül e mutatók egyike sem mérte a Horizont 2020 program résztvevőkre gyakorolt hatását.

²⁶ COM(2013) 0624.

104 A Horizont 2020 rendelet elemzése alapján megállapítottuk, hogy mindhárom mutató esetében hiányoztak a kiindulási értékek, és csak egy esetben volt számszerűsített cél (az, hogy az K+F kiadások a GDP legalább 3%-ának feleljenek meg). Ezenkívül a Bizottság [Közös Kutatóközpontja](#) által kiszámított és a Bizottság által az utólagos értékeléshez használt innovációsoutput-mutatónak is voltak fogalmi korlátai, mivel:

- nem csak a Horizont 2020 projektekre, hanem általában az uniós finanszírozású projektekre terjedt ki,
- főként a szellemi tulajdon-jogok, például a szabadalmak és a védjegyek számát mérte, de az innovációban használt egyéb védelmi formákat (pl. üzleti titkok, szoftverlicencia) nem;
- nem a hatásokat, hanem az outputokat mérte;
- arról tájékoztatott, hogy az egyes gazdaságokban milyen K+I-re került sor, de arról nem, hogy a Horizont 2020 milyen hatást gyakorolt a résztvevők innovációs kapacitására.

A Horizont 2020 rendelet nem határozott meg olyan mutatókat, kiindulási értékeket vagy célértékeket sem, amelyek kifejezetten azt mérnék, hogy az „ipari vezető szerep” prioritás milyen mértékben járult hozzá az átfogó célkitűzés eléréséhez. A Bizottság az egyedi célkitűzések felé tett előrehaladást mérő teljesítménymutatók felhasználásával a Horizont 2020 egészére vonatkozó innovációs outputokat értékelte. A gyakorlatban ez azzal járt, hogy a LEIT alprioritás keretében az innovációval és a gazdasági hatással kapcsolatos egyetlen mutató a szabadalmak száma volt. Az „Innováció a kkv-knál” egyedi célkitűzésre vonatkozóan semmilyen mutatóértékről nem számoltak be.

105 Végezetül elemzésünk azt is kimutatta, hogy nem volt olyan mutató, amely kifejezetten a Horizont 2020 programnak vagy bármely prioritásának a résztvevők gazdasági teljesítményére gyakorolt hatását mérte volna.

A Bizottság utólagos értékeléseinek feltételezései és módszertani problémái túl derúlító végeredményekhez vezethettek

106 A Bizottság mikrogazdasági elemzése a 2013–2021-es időszakban a Horizont 2020-ban részt vevő kkv-kra vonatkozó különböző kutatások megállapításaira támaszkodott. Megállapítottuk, hogy a [digitális és ipari átállást célzó tevékenységekről szóló egyik ilyen értékelő tanulmány](#) hatóköre korlátozott volt, és a Horizont 2020 finanszírozásának csak egy részét értékelte:

- Először is az egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósított projektekben részt vevő kkv-kra összpontosított, és kizárta az együttműködésen alapuló projektekben részt vevő kkv-kat. Ki voltak zárva a (megszűnés, csőd, felszámolás vagy egyesülés miatt) inaktív vállalkozások, valamint a nagyvállalatok és a nonprofit szervezetek is. Végezetül az Orbis adatbázis (egy magánvállalkozásokra vonatkozó adatokat tartalmazó globális adatbázis) a több termékből hasznot húzó vállalkozások esetében nem tette lehetővé az innovációval kapcsolatos bevételek vagy foglalkoztatás elkülönítését.
- Másodszor, jelentős számú aláírt, de még be nem fejezett projekt is ki volt zárva az értékelésből. A tanulmány konkrétan a projektek mindössze 59%-át ölelte fel, ami megfelel az értékelés időpontjában érvényes teljes projektteljesítési aránynak. Az „Ipari vezető szerep” és konkrétan a LEIT alprioritás keretében a projektek mintegy 75%-a (2438) fejezte be a tevékenységeit 2021 végéig, ami a finanszírozás 53%-ának felel meg.

107 Egy másik tanulmány, a 2023-ban készült és az összes résztvevő vállalkozásra kiterjedő [The Horizon effect](#) ok-okozati összefüggést mutatott ki a Horizont 2020 kiadásai és egyrészt a foglalkoztatási hatásai (a munkavállalói létszám 20%-os becsült átlagos növekedése), másrészt a gazdasági teljesítmény között (az eszközök és a bevételek mintegy 30%-os növekedése az első vissza nem térítendő támogatás kézhezvételét követően).

108 Ezenkívül feltártunk több olyan hiányosságát is a mikrogazdasági modellekben, amelyek túl kedvező következtetésekhez vezethettek ([7. háttérmagyarázat](#)).

7. háttérmagyarázat

Hiányosságok a digitális és ipari átállásról szóló tanulmányban: néhány példa

- A gazdasági teljesítmény és az innovációs kapacitás értékelése nem feltétlenül a legalkalmasabb mutatók alkalmazásával történt: például a jövedelmezőség mérésére más, megfelelőbb mutatók helyett „kamatfizetés, adózás, értékcsökkenési leírás és amortizáció előtti eredmény” (EBITDA) mutatót használtak. Nem azért alkalmazták mutatóként a vállalatok forgalmát és az alkalmazottak számát, mert ezek lettek volna a legmegfelelőbb mutatók, hanem mert nem állt rendelkezésre alternatíva. Nem vettek figyelembe más általánosan használt releváns mutatókat, amilyen például a bruttó hozzáadott érték, az output vagy az export. Emellett nem mérték az innovációk kapitalizációját (azaz a kapcsolódó szabadalmak pénzben kifejezett értékét), amely pedig a gazdasági hatás értékelésének egyik fő változója.
- A modellek nem vették figyelembe a növekedésre, a munkahelyteremtésre, valamint a gazdasági teljesítményre és az innovációs outputra gyakorolt hatások értékeléséhez szükséges GDP-elveket²⁷. Az innovációs outputok értékelése a kapcsolódó szellemi tulajdon-jogok piaci értékén alapul. Ilyen piaci értékek hiányában ez alapulhat a termelési költségek megfelelő haszonkulccsal növelt összegén²⁸. A következő években, mivel immateriális eszközről van szó, be kell illeszteni a vonatkozó tőkefelhasználási értéket.

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottság információi alapján.

109 Ezenkívül nonprofit szervezetek is hozhatnak kereskedelmi forgalomba K+F- és innovációs eredményeket, gazdasági és társadalmi hatásokat idézve elő. Az általuk előidézett gazdasági hatásokról azonban az említett mikrogazdasági értékelések nem tartalmaztak információt.

110 Makrogazdasági elemzéséhez a Bizottság a következő három modellt használta: NEMESIS, QUEST 2 és a regionális holisztikus modell (RHOMOLO). Mindhárom modell azt jelezte, hogy a Horizont 2020 keretében nyújtott finanszírozás 2040-re pozitív hatást gyakorolna a GDP-re és a foglalkoztatásra.

²⁷ 549/2013/EU rendelet (ESA 2010) és SNA 2008.

²⁸ Az ESA 2010 3.82. és 3.83. bekezdése.

111 a Horizont 2020 értékeléséhez használt makrogazdasági modellekkel kapcsolatban is tártunk fel hiányosságokat:

- a támogatott innovációk teljes kereskedelmi sikerét tételezték fel, noha nem állt rendelkezésre információ a résztvevők finanszírozás utáni eredményeiről;
- a NEMESIS-modell a tudáskészleteket a szabadalmi hivatkozások alapján kalibrálta; ez azonban számításon kívül hagyja a legtöbb nem szabadalmaztatott innovációt, amelyek aránya ágazatonként jelentősen eltér;
- a Horizont 2020 keretprogramból származó teljes finanszírozást úgy használták fel, hogy nem zárták ki az innovációs tevékenységekhez közvetlenül nem kapcsolódó összegeket, például az adminisztratív kifizetéseket és a nem innovatív kedvezményezetteknek nyújtott finanszírozást.

E hiányosságok részben az okai lehetnek annak, hogy ezek a makrogazdasági modellek túl kedvező következtetésekhez vezettek.

112 Ezeket a modelleket várhatóan a jelenlegi Horizont Európa program utólagos értékelése során is használni fogják, ami felveti annak kockázatát, hogy ugyanezek a módszertani hiányosságok továbbra is fel fognak merülni.

A jelentést 2026. szeptember 16-i luxembourgi ülésén fogadta el a Petri Sarvamaa számvevőszéki tag elnökölte IV. Kamara.

a Számvevőszék nevében

Tony Murphy
elnök

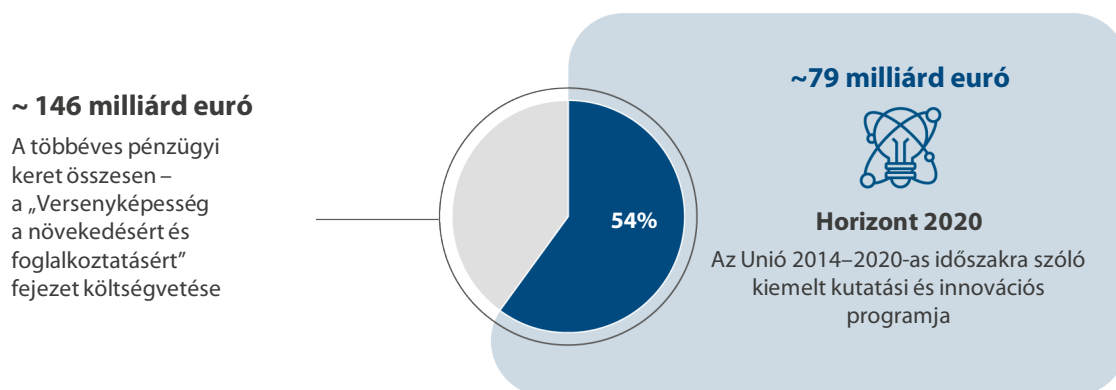
Mellékletek

I. melléklet. Az ellenőrzésről

A Horizont 2020 hatóköre

- 01** A Horizont 2020 az Európai Unió nyolcadik kutatási és innovációs keretprogramja volt. A 2014–2020-as időszakban uniós finanszírozást biztosított a kutatási és innovációs tevékenységekhez, mintegy 79 milliárd eurós költségvetéssel (amely 77 milliárd euró alapfinanszírozásból, valamint az Euratom-program keretében a nukleáris kutatásra nyújtott kiegészítő finanszírozásból áll¹). Ez volt a többéves pénzügyi keret „Versenyképesség a növekedésért és foglalkoztatásért” fejezetében szereplő legnagyobb program, amely e fejezet teljes költségvetésének mintegy 54%-át tette ki (**1. ábra**).

1. ábra. | A Horizont 2020 jelentősége a 2014–2020-as többéves pénzügyi keretben

Forrás: Európai Számvevőszék.

- 02** A Horizont 2020 a kutatási és innovációs lánc valamennyi szakaszát felölelte, beleértve a piacorientált tevékenységeket is. Azon az elven működött, hogy minél piacközelibb egy tevékenység, annál nagyobb hozzájárulás várható kiegészítő finanszírozási forrásokból. A **2. ábra** prioritásonként és egyedi célkitűzésenként mutatja be a költségvetési allokációt.

¹ Az 1291/2013/EU rendelet és az 1314/2013/Euratom rendelet.

2. ábra. | A Horizont 2020 költségvetésének elosztása

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottság információi alapján.

Ipari vezető szerep

- 03** Az „Ipari vezető szerep” prioritás keretében a támogatás célja az volt, hogy ösztönözze a magánszféra kutatás-fejlesztési (K+F) és innovációs beruházásait, vállalkozásorientált programmal mozdítsa elő a kutatást és innovációt, és felgyorsítsa a jövő vállalkozásainak és a gazdasági növekedésnek az alapját adó új technológiák fejlesztését².
- 04** A Horizont 2020 program részét képező „Ipari vezető szerep” prioritás az ipari versenyképesség előmozdítása érdekében igyekezett elősegíteni az innovációs, kutatási és technológiafejlesztési politikákban rejlő ipari lehetőségek jobb kihasználását³ (04. bekezdés).

² A „Horizont 2020” kutatási és innovációs keretprogram végrehajtását szolgáló egyedi program létrehozásáról szóló, 2013 december 3-i tanácsi határozat (9) preambulumbekkezdése.

³ A Horizont 2020 rendelet (2) preambulumbekkezdése.

- 05** Az „Ipari vezető szerep” prioritáson belül a „Vezető szerep az alap- és az ipari technológiák területén” (LEIT) célkitűzést az egyes bizottsági részlegek, végrehajtó ügynökségek és közös vállalkozások hajtották végre, mintegy 13,6 milliárd euró teljes költségvetéssel. A fennmaradó célkitűzések tekintetében az EBB csoport (amely az EBB-t és az EBA-t foglalja magában) mintegy 2,8 milliárd euró összegű költségvetést kezel („Kockázatfinanszírozáshoz jutás”), az Európai Innovációs Tanács és Kkv-ügyi Végrehajtó Ügynökség (EISMEA) pedig mintegy 0,6 milliárd eurót kezel a kkv-támogató eszköz számára. Ellenőrzésünk hatókörébe nem vontunk be olyan „társfinanszírozott intézkedéseket”, mint az „Enterprise Europe Network” vagy az „Eurostars”, sem pedig a LEIT-en belüli újprojekteket.

A tevékenység típusa és finanszírozási arányok

- 06** A Horizont 2020 vissza nem térítendő támogatások (az uniós támogatás fő formája), pénzdíjak, közbeszerzés és pénzügyi eszközök (azaz hitelek, garanciák és saját tőke) révén támogatta a kutatási és innovációs tevékenységeket. A projekteket főként a Bizottságon kívüli szervezetek hajtották végre, többek között kutatószervezetek, közép- vagy felsőfokú oktatási intézmények, egyéb közjogi szervek és profitorientált magánszervezetek, köztük kis- és középvállalkozások (kkv-k) is. A finanszírozási lehetőségeket nagyrészt többéves munkaprogramokban határozták meg. A [Bizottság](#) szerint a Horizont 2020 keretében nyújtott finanszírozás 78%-át együttműködésen alapuló projektekre fordították.
- 07** A [Horizont 2020 rendelet](#) azt a célértéket⁴ is meghatározta, hogy a LEIT és a „Társadalmi kihívások” teljes együttes költségvetési keretének legalább 20%-át a kkv-k számára különítsék el. A Bizottság adatbázisa szerint a kkv-k az „Ipari vezető szerep” prioritás valamennyi területén részt vettek, és a profitorientált magánszervezeteknek nyújtott mintegy 7 milliárd euróból mintegy 4 milliárd euró (59%) hozzájuk került.
- 08** Az „Ipari vezető szerep” prioritás egyik egyedi célkitűzése az volt, hogy könnyebben hozzáférhetővé tegye a kkv-k számára a kockázatfinanszírozást. E tekintetben a Horizont 2020 létrehozta a „Kockázatfinanszírozáshoz jutás” pénzügyi eszközt, amelyet az InnovFin termékcsaládon keresztül hajtottak végre, és amely az adósság-, garancia-, tőke- és tanácsadási termékek széles körét foglalta magában ([Háttérmagyarázat](#)).

⁴ I. melléklet, II. rész, „Ipari vezető szerep” prioritás.

Háttérmagyarázat

Az InnovFin pénzügyi termékeinek áttekintése

Vállalati termékek:

- **Feltörekvő innovátorok:** A mérsékelt és lemaradó innovátor uniós tagállamokban és a Horizont 2020 társult országaiban hidalja át a kutatási és innovációs beruházási hiányt. Azokra az uniós tagállamokra, valamint a Horizont 2020 azon társult országaira alkalmazandó, amelyek innovációs teljesítményének pontszáma a mérsékelt innovátorok esetében az uniós átlag 70 és 100%-a közé esik, a lemaradó innovátorok esetében pedig ennél kevesebb.
- **Garancia közepes tőkeértékű vállalkozásoknak:** Az InnovFin kkv-garanciaeszköz keretében nem támogatható innovatív közepes piaci tőkeértékű vállalkozások számára bocsát hitelfinanszírozást rendelkezésre.
- **Vállalati kutatási tőke:** Növeli a nagy K+I programok és az innovatív nagyméretű közepes piaci tőkeértékű vállalkozások számára az Európai Stratégiai Beruházási Alap keretében nyújtott sajáttőke-típusú finanszírozás kínálatát.

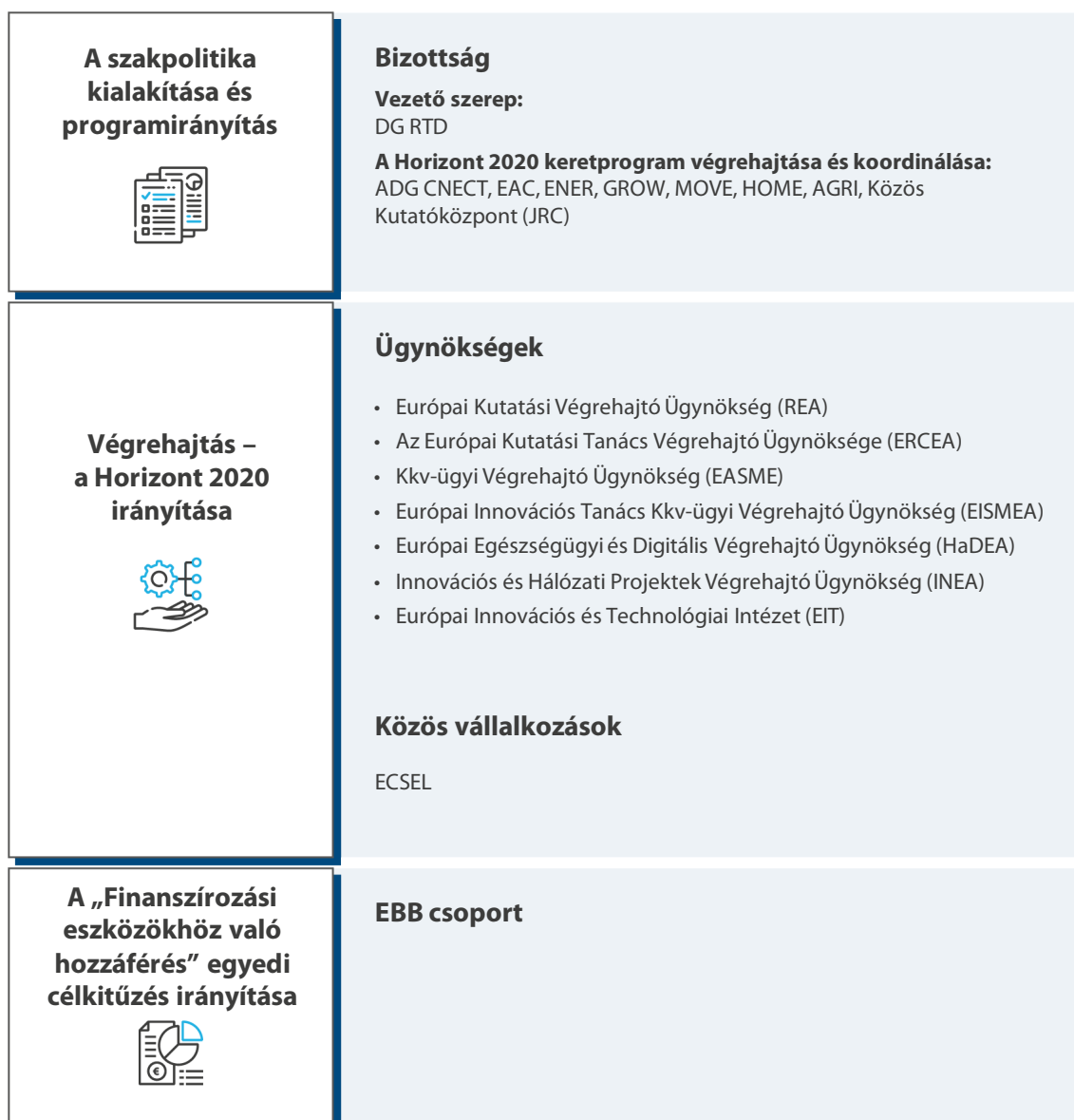
Tematikus pénzügyi termékek:

- **Energetikai demonstrációs projektek:** Olyan energiarendszer-átalakítási projektek tartoznak ide, mint a megújulóenergia-technológiák, az intelligens energiarendszerek, az energiatárolás, a szén-dioxid-leválasztás és -tárolás, illetve a szén-dioxid-leválasztás és -felhasználás. A kkv-k a végső kedvezményezettek 8%-át adták, és az energetikai demonstrációs projektek teljes finanszírozásának 4%-a került hozzájuk.
- **A fertőző betegségekkel foglalkozó finanszírozási eszköz:** Innovatív oltóanyagok, gyógyszerek, orvostechikai és diagnosztikai eszközök vagy új kutatási infrastruktúrák kifejlesztésére irányuló projekteket segít a fertőző betegségek elleni küzdelemben. A kkv-k a végső kedvezményezettek 16%-át adták, és az eszköz keretében nyújtott teljes finanszírozás 5%-a került hozzájuk.
- **InnovFin tematikus beruházási platformok:** Pénzügyi közvetítő vagy alapkezelő által kezelt platformok, amelyeket a részvételi szándék kifejezésére való nyílt felhívás útján választanak ki. A kkv-k a végső kedvezményezettek 15%-át adták, és a teljes finanszírozás 2%-a került hozzájuk.
- **Növekedés-finanszírozás közepes tőkeértékű vállalkozásoknak:** Ennek révén az EBB 7,5 millió euró és 25 millió euró közötti összegű hosszú távú előresorolt, alárendelt vagy mezzanine hitelt tudott nyújtani 3000 főnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató innovatív vállalkozásoknak növekedésük és K+I-beruházásaik támogatására. A kkv-k az összes végső kedvezményezett 9%-át adták, és a teljes finanszírozás 3%-a került hozzájuk.

Feladat- és felelősségi körök

- 09** A vezető szerepet a Kutatási és Innovációs Főigazgatóság (DG RTD) töltötte be, és ez a szerv felelt elsődlegesen a Horizont 2020 program végrehajtásáért és koordinálásáért. A feladat- és felelősségi köröket a **3. ábra** sorolja fel.

3. ábra. | Feladat- és felelősségi körök a Horizont 2020 irányításában, különös tekintettel az „Ipari vezető szerep” prioritásra

Forrás: Európai Számvevőszék, a Bizottság információi alapján.

- 10** A „Kockázatfinanszírozáshoz jutás” pénzügyi eszközeinek végrehajtása érdekében a Bizottság hatáskör-átruházási megállapodást írt alá az EBB csoporttal (az EBB és az EBA), amely a pénzügyi termékek bevezetéséért és operatív végrehajtásuk felügyeletéért felelős fő partnerként járt el. A megállapodás⁵ előírta a kkv-k pályázataira, jóváhagyására és elutasítására vonatkozó strukturált adatok gyűjtését.

Az ellenőrzés hatóköre és módszere

- 11** Az ellenőrzés fő célja annak vizsgálata volt, hogy a Horizont 2020 „Ipari vezető szerep” prioritása keretében nyújtott uniós finanszírozás az **innováció** és a **gazdasági teljesítmény** támogatására összpontosított-e, és ha igen, milyen mértékben. A következőket értékeltük:
- a Bizottság munkaprogramjai és pályázati felhívásai mennyiben foglalkoztak a résztvevők, különösen a kkv-k igényeivel, illetve az előttük álló egyedi akadályokkal; hogyan azonosították a gazdasági és volumennövelési potenciállal bíró projekteket, és hogy helyesen határozták-e meg az ilyen projektek finanszírozásának prioritásait.
 - az áttörést hozó, diszruptív innovációk finanszírozását és a gyorsan növekvő innovatív európai vállalkozások felfuttatását célzó új eszközök eredményesen támogatták-e az innováció és a kereskedelmi forgalomba hozatal terén elért végeredményeket;
 - megfelelő volt-e az annak nyomon követésére szolgáló bizottsági keret, hogy az uniós finanszírozás hogyan járult hozzá a résztvevők gazdasági teljesítményéhez és innovációs kapacitásához;
 - a Bizottság milyen mértékben értékelte az uniós támogatásnak a résztvevők gazdasági teljesítményéhez és innovációs kapacitásához való hozzájárulását.
- 12** Ellenőrzésünk a 2014–2025-ös időszakot ölelte fel. Indokolt esetben (például a Horizont 2020 tervezésével és hatásvizsgálatával kapcsolatos szempontok tekintetében) korábbi (legkorábban 2011-es) dokumentumokat is áttekintettünk (**4. ábra**).

⁵ Az I. melléklet 35. cikkének e) pontja.

4. ábra. | Ellenőrzési megközelítésünk

A következőket vizsgáltuk meg:

- a jogi keret, stratégiák és éves munkaprogramok, a nyomonkövetési rendszer és annak kerete, az időközi és utólagos értékelések, a vonatkozó szakpolitikai dokumentumok, irányítási dokumentáció (ülések jegyzőkönyvei is)
- hogyan történt az „Ipari vezető szerep” prioritás keretében a támogatásnyújtás és a teljesítmény nyomonkövetése egy 33 befejezett Horizont 2020 projektből, köztük az ECSEL közös vállalkozás projektjeiből álló minta esetében (18 projekt alapult együttműködésen, míg 15-et egyetlen kedvezményezett (kkv) részvételével valósítottak meg) (**II. melléklet**). A minta kiválasztása annak alapján történt, hogy az adott projekt mennyire volt releváns az „Ipari vezető szerep” prioritás keretében finanszírozott beavatkozások köre szempontjából, és a prioritáson belül a LEIT-t és a kkv-k innovációját ölelte fel. A kiválasztott befejezett projektek esetében dokumentumalapú ellenőrzést végeztünk a projektdokumentumok tekintetében. Ezenkívül felkerestünk egy 25 kkv-ból álló mintát, amelyek közül 12 együttműködésen alapuló projektekből, 13 kkv pedig egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósított projektekből vett részt

A következőket elemeztük:

- a finanszírozó szervektől és hivatalos forrásokból (többek között adatbázisokból) származó adatok és dokumentumok, valamint áttekintettük a Horizont 2020-ra és a jelenlegi Horizont Európára vonatkozó releváns anyagokat, köztük a Horizont Európa időközi értékelését és a következő, 2028–2034-es többéves pénzügyi keretre, valamint a kutatási, innovációs és versenyképességi célú uniós támogatásra irányuló bizottsági jogalkotási javaslatokat
- végrehajtási adatok 2024 végéig, a CORDA, a Business Objects, az innovációs eredménytábla, az Eurostat és a CORDIS információinak felhasználásával (mennyiségi elemzés)

Interjút készítettünk a következőkkel:

- 25 felkeresett kkv és állami innovációs ügynökség képviselői a következő öt tagállamban: Finnország, Magyarország, Olaszország, Hollandia és Spanyolország. Az országok megválasztásánál figyelembe vettük a kiválasztott kezdeményezések keretében a projektek készültségi fokát és a kkv-k részvételét a projektekből

Felmérések és kérdőívek

- felmérés az öt kiválasztott tagállam 172 kkv-ja körében, amelyeket a kezdeményezések szempontjából fennálló relevanciájuk alapján választottunk ki (**V. melléklet**)
- összehasonlító teljesítményértékelés céljából a svájci és kanadai nemzeti ügynökségek kérdőívre adott válaszai, valamint az OECD-vel folytatott virtuális interjú

Forrás: Európai Számvevőszék.

13 Ellenőrzési módszertanunk megfelel a **Legfőbb Ellenőrző Intézmények Nemzetközi Szervezete (INTOSAI)** által kiadott nemzetközi könyvvizsgálati standardoknak.

II. melléklet. Az ellenőrzésünk során vizsgált projektminta

Projektazonosító szám	Projekt neve	Irányító szerv	Tematikus prioritás	Uniós hozzájárulás	Együttműködésen alapuló / Egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló	Felkeresett / megkérdezett kkv-k tagállam
662133	PowerBase	ECSEL	Információs és kommunikációs technológiák	584 192,05 euró	Együttműködésen alapuló	0
662155	InForMed	ECSEL	Információs és kommunikációs technológiák	1 836 035,4 euró	Együttműködésen alapuló	1 Finnország 1 Hollandia
666774	QualiLine-C-2.0	EISMEA	Nanotechnológia	1 332 625 euró	Egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló	Magyarország
666794	CoeLux VR	EISMEA	Nanotechnológia	179 363 euró	Egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló	Olaszország
674049	Predictive Vision	EISMEA	Információs és kommunikációs technológiák	2 392 873 euró	Egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló	0

Projektazonosító szám	Projekt neve	Irányító szerv	Tematikus prioritás	Unió hozzájárulás	Együttműködésen alapuló / Egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló	Felkeresett / megkérdezett kkv-k tagállam
674282	CHARME	EISMEA	Nanotechnológia	1 841 591 euró	Egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló	Hollandia
682804	3D-LEAP	EISMEA	Információs és kommunikációs technológiák	2 428 192,38 euró	Egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló	Spanyolország (a megkérdezésre sor került, de kérdéseinkre nem érkezett válasz, és más módon sem szolgáltak információval)
684016	LONGTAIL	EISMEA	Információs és kommunikációs technológiák	2 499 999 euró	Egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló	Finnország
686116	OptiNanoPro	HaDEA	Nanotechnológia	2 171 255 euró	Együttműködésen alapuló	1 Magyarország 1 Spanyolország
686135	PROCETS	HaDEA	Nanotechnológia	1 426 775 euró	Együttműködésen alapuló	0

Projektazonosító szám	Projekt neve	Irányító szerv	Tematikus prioritás	Unió hozzájárulás	Együttműködésen alapuló / Egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló	Felkeresett / megkérdezett kkv-k tagállam
686165	IZADI-NANO2INDUSTRY	HaDEA	Nanotechnológia	578 987,5 euró	Együttműködésen alapuló	0
723441	INNOVIP	HaDEA	Fejlett anyagok	582 912,5 euró	Együttműködésen alapuló	0
723538	HyproCell	CNECT	Információs és kommunikációs technológiák	957 900 euró	Együttműködésen alapuló	1 Olaszország
723574	Wall-ACE	HaDEA	Fejlett anyagok	723 574 euró	Együttműködésen alapuló	0
723805	PoLaRoll	HaDEA	Információs és kommunikációs technológiák	149 625 euró	Együttműködésen alapuló	0
723868	EENSULATE	HaDEA	Fejlett anyagok	2 171 604 euró	Együttműködésen alapuló	1 Hollandia
723945	Modulase	HaDEA	Információs és kommunikációs technológiák	610 360 euró	Együttműködésen alapuló	0
731884	IoF2020	HaDEA	Információs és kommunikációs technológiák	1 430 727,01 euró	Együttműködésen alapuló	1 Olaszország
732350	MONICA	HaDEA	Információs és kommunikációs technológiák	946 047 euró	Együttműködésen alapuló	1 Hollandia

Projektazonosító szám	Projekt neve	Irányító szerv	Tematikus prioritás	Uniós hozzájárulás	Együttműködésen alapuló / Egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló	Felkeresett / megkérdezett kkv-k tagállam
732679	ACTIVAGE	HaDEA	Információs és kommunikációs technológiák	2 716 203 euró	Együttműködésen alapuló	1 Spanyolország
733400	LIGHTWARE	EISMEA	Információs és kommunikációs technológiák	1 723 615,25 euró	Egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló	Magyarország
737459	Productive 4.0	ECSEL	Információs és kommunikációs technológiák	1 404 481,56 euró	Együttműködésen alapuló	2 Magyarország
738517	UFPC	EISMEA	Nanotechnológia	1 399 934,38	Egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló	Finnország
738523	LYO-CHECK	EISMEA	Információs és kommunikációs technológiák	1 716 791,13 euró	Egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló	Olaszország
767287	PROGRAMS	HaDEA	Korszerű gyártás és feldolgozás	1.423.450 euró	Együttműködésen alapuló	1 Olaszország
767561	SERENA	HaDEA	Korszerű gyártás és feldolgozás	491 225 euró	Együttműködésen alapuló	0

Projektazonosító szám	Projekt neve	Irányító szerv	Tematikus prioritás	Uniós hozzájárulás	Együttműködésen alapuló / Egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló	Felkeresett / megkérdezett kkv-k tagállam
768869	Z-BRE4K	HaDEA	Korszerű gyártás és feldolgozás	910 437,5	Együttműködésen alapuló	0
779152	NANOCOATINGS	EISMEA	Nanotechnológia	1 617 378 euró	Egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló	0 (a kkv megszűnt, a teljes összeg visszafizetésre került)
783790	NarcoScan	EISMEA	Információs és kommunikációs technológiák	2 355 937,50 euró	Egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló	Finnország
822956	EGgPLANT	EISMEA	Innováció a kkv-knél	2 499 999 euró	Egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló	Hollandia
823614	ONCOSMART	EISMEA	Innováció a kkv-knél	2 343 950 euró	Egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló	Olaszország

Projektazonosító szám	Projekt neve	Irányító szerv	Tematikus prioritás	Unió hozzájárulás	Együttműködésen alapuló / Egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló	Felkeresett / megkérdezett kkv-k tagállam
830550	CLARITY	EISMEA	Innováció a kkv-k-nél	2 457 902,13 euró	Egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló	Spanyolország
858355	Teraloop EES	EISMEA	Innováció a kkv-k-nél	2 425 937,50	Egyetlen kedvezményezett részvételével megvalósuló	Finnország

Forrás: a Bizottság adatbázisa.

III. melléklet. Az innovációra és a digitalizációra vonatkozó támogathatósági kritériumok a kkv-garanciaeszköz keretében

Kritérium	Végső kedvezményezettek összesített száma (szám)	%	Lekötött összegek összesen (milliárd euró)	%
1. A finanszírozást innovatív termékek/folyamatok/szolgáltatások kifejlesztésére fogja felhasználni	17 064	41%	10,3	42%
2. Gyorsan növekvő vállalkozások	3316	8%	2,2	9%
3. A működési költségek több mint 5%-át K+I-re fordította az elmúlt 3 év legalább egyikében	1520	4%	0,5	2%
4. A kért hitelösszeg több mint 20%-át K+I-re költötte, és növelni fogja a K+I-kiadásokat	1057	3%	0,7	3%
5. A hitel több mint 80%-át K+I tevékenységekre fogja költeni	4126	10%	1,4	6%
6. Innovációs támogatásban részesült uniós/nemzeti/regionális programokból	8197	20%	5,3	22%
7. Uniós intézmény/szerv által odaítélt innovációs díjban részesült	223	1%	0,1	0%
8. Legalább egy technológiai jogot bejegyeztetett, és a hitelt annak hasznosítására fogja felhasználni	886	2%	0,8	3%
9. Kockázati tőke-alaptól/üzleti angyaltól kapott befektetést	2254	5%	1,0	4%
10. A finanszírozást új termék- vagy földrajzi piacra való belépésre fogja felhasználni	653	2%	0,4	1%
11. A működési költségek legalább 10%-át K+I-re fordította az elmúlt három év legalább egyikében	1262	3%	0,9	4%

Kritérium	Végső kedvezményezettek összesített száma (szám)	%	Lekötött összegek összesen (milliárd euró)	%
12. A működési költségek évente legalább 10%-át vagy több mint 15%-át K+I-re költötte (kisebb közepes piaci tőkeértékű vállalkozások)	23	0%	0,1	0%
13. Az illetékes szervek által minősített K+I kiadásai voltak az elmúlt 36 hónapban	546	1%	0,5	2%
14. Az elmúlt 36 hónapban innovatív vállalkozásnak minősítették	237	1%	0,2	1%
15. Be kíván ruházni a digitalizációba	237	1%	0,2	1%
ÖSSZESEN	37.440	100%	24,4	100%

Forrás: az InnovFin kkv-garanciaeszköz 2022. december 31-i záró végrehajtási jelentésében közzétett táblázat.

IV. melléklet. Összehasonlítás: Horizont 2020 kontra Horizont Európa

Technológiatranszfer

Cél	A Horizont 2020 eszközei	Azonosított hiányosságok (H2020)	A Horizont Európa eszközei	Azonosított hiányosságok (HE)
Korai szakaszban járó áttörést hozó kutatás	A jövőbeli és kialakulóban lévő technológiák nyílt támogatása (FET Open)	- A korai szakaszban végzett, nagy kockázattal járó kutatásra való összpontosítás - Kevés közvetlen kapcsolat a downstream kereskedelmi forgalomba hozatali pályákkal	EIC Úttörő kutatásokat támogató program	Célja nem a piaci elterjesztés
Kockázatfinanszírozás a magas kockázatú innováció számára	InnovFin technológiatranszfer-eszköz	A kkv-k korlátozott mértékű közvetlen megcélzása	EIC Átmenet	Ebben a szakaszban még nincsen eredményesség-értékelés
Hídépítés a kutatás és a piac között	EIC kísérleti alap (2018–2020)	- Nincsenek egyértelmű fő teljesítménymutatók a kihasználásra vonatkozóan - Gyenge nyomonkövetési mechanizmusok - A keresletoldali eszközök széttagolt integrációja	EIC Átmenet	Ebben a szakaszban még nincsen eredményesség-értékelés
Nyomon követés és láthatóság	Innovációs radar	- A piaci elterjesztés és a piaci hasznosítás támogatása csekély eredményességű - Gyenge kapcsolódási pontok a finanszírozáshoz és a nyomon követéshez - A kedvezményezett ek kevésbé tájékozottak	EIC portfóliókezelés / Európai innovációs eredménytábla	- Csak összesített mutatók - Korlátozott kkv-specifikus nyomon követés - Ebben a szakaszban nem egyértelmű a kapcsolat a bevezetés eredményeivel

Piaci elterjedés

Cél / dimenzió: piaci elterjedés és forgalmazás	A Horizont 2020 eszközei	Hiányosságok (H2020)	A Horizont Európa eszközei	Hiányosságok (HE)
Kereskedelmi hasznosítást célzó támogatás	Kkv-támogató eszköz(1. és 2. szakasz)	- Nincs strukturált volumennövelési pálya - Gyenge befektetői hozzáférés - Következtelen nyomon követés	EIC Akcelátor program (vissza nem térítendő támogatás + tőke)	- Az eredményességet nem értékelték szisztematikusan - Nincsenek bevezetésre összpontosító fő teljesítménymutatók - Nem egyértelmű a piaci elterjedésre gyakorolt hatás
Kockázatfinanszírozás a magas kockázatú innováció számára	InnovFin (adósság és tőkefinanszírozási eszközök)	- A nyomon követés a mennyiségekre, nem pedig a végeredményekre összpontosít - Nincsenek a piaci elterjedésre vonatkozó fő teljesítménymutatók - Nem került sor a kkv-k eredményeinek utólagos értékelésére	EIC-alap / Invest-EU	- Nem került sor annak értékelésére, hogy a saját tőke orvosolja-e az InnovFin hiányosságait - Nem egyértelmű a kkv-k esetében a kereskedelmi forgalomba hozatalra gyakorolt hatás
Coaching és hálózati szolgáltatások	A kkv-támogató eszközzel kapcsolatos coaching és hálózatépítési rendezvények	- A kkv-k korlátozott piaci stratégiai kapacitása - Hiányzik a kkv-k igényeihez való igazodás - Nincs jelentős hozzájárulás a kkv-k részéről - Nem egyértelmű a piaci elterjedésre gyakorolt hatás	EIC közösségi platform és gondozott kapcsolatteremtés	- Az eredményesség értékelésének hiánya - Nem világos, hogy javult-e a célzottság

Terjesztés és hasznosítás

Cél / dimenzió: Terjesztés és hasznosítás	A Horizont 2020 eszközei	Hiányosságok (H2020)	A Horizont Európa eszközei	Hiányosságok (HE)
Átláthatóság és a projektek láthatósága	CORDIS (projekt-összefoglalók)	- Korlátozott kkv-specifikus láthatóság - Statikus jelentéstétel, gyenge nyomon követés	Finanszírozási és pályázati portál / CORDIS (frissítve)	- A beszámolás továbbra is a megfelelésre összpontosít - Kevés bizonyíték van a kkv-k esetében a piaci elterjedésre gyakorolt hatásra
Az innováció hitelessége és védelme	Szellemi tulajdon-jogok	- Egyenetlen elterjedés - A kkv-k nem rendelkeztek stratégiai szellemi tulajdonnal kapcsolatos kapacitással - Gyakran általános	A szellemi tulajdon-jogok támogatása az EIC közösségi platformján keresztül	- Nincsen eredményesség-értékelés - Nem egyértelmű a kkv-k esetében a kereskedelmi hasznosításhoz való hozzájárulás
Technikai és promóciós tájékoztatás	A projektek honlapjai	- A minőség igen eltérő volt - A konzorciumon túli elérés korlátozott - Nincs strukturált nyomon követés	Az EIC közösségi platformjának profiljai és digitális elterjesztés	- Az eredményességet nem értékelték - Nem világos, hogy javult-e a kkv-k láthatósága
Kommunikáció és üzleti modellek kidolgozása	Coaching a kkv-támogató eszköz keretében	- Egyenetlen elterjedés - Korlátozott a kkv-k igényeihez való igazodás - Nem egyértelmű a piaci elterjedésre gyakorolt hatás	EIC üzleti akcelerációs szolgáltatás (BAS)	- Az eredményességet nem értékelték szisztematikusan - Kevéssé fejlett fő teljesítménymutatók a kkv-k kereskedelmi hasznosításának eredményeire vonatkozóan
Az érdekelt felek bevonása	Rendezvények és hálózatépítés	- Egyenlőtlen részvétel - Korlátozott integráció a Bizottság szolgálataival - Nincs strukturált út a bevezetéshez	Az európai innovációs ökoszisztémák (EIE) hálózatépítési intézkedései	- Túl korai lenne értékelni - Nincsenek bevezetésre összpontosító fő teljesítménymutatók - Nem egyértelmű a kkv-k esetében a piaci elterjedésre gyakorolt hatás

V. melléklet. A Horizont 2020. résztvevőinek körében végzett felmérésünk

- 01** A Horizont 2020. résztvevőinek körében végzett felmérésünk öt tagállam – Finnország, Magyarország, Olaszország, Hollandia és Spanyolország – kkv-ira összpontosított; ezek ugyanazok az országok, ahol helyszíni ellenőrzést végeztünk. E kkv-k mind vissza nem térítendő támogatásban részesültek az „Ipari vezető szerep” prioritás keretében az innovációs fellépések terén; a „Vezető szerep az alap- és az ipari technológiák területén” (LEIT) és a kkv-támogató eszköz területével foglalkoztunk.
- 02** A megcélzott kkv-k a felülvizsgálatunkhoz kiválasztott kezdeményezések, konkrétan az „Információs és kommunikációs technológiák” (IKT), a „Nanotechnológiák”, a „Fotonika”, a „Fejlett anyagok, valamint korszerű gyártás és feldolgozás”, továbbá az „ECSEL” közös vállalkozások és a kkv-specifikus programok keretében végrehajtott egyes projektek – mind együttműködésen alapuló, mind pedig egyetlen kedvezményezett részvételével végrehajtott, legkésőbb 2022-ben lezárult projektek – résztvevői voltak. E kedvezményezettekre összpontosítva olyan meglátásokat gyűjthettünk, amelyek pontosan tükrözik a LEIT keretében támogatott tevékenységek sokféleségét és hatókörét ezeken a stratégiai területeken.
- 03** A felmérés célja az volt, hogy az ellenőrzésünk szempontjából releváns közvetlen információkat gyűjtsünk olyan kérdésekről, mint a K+I tevékenységekhez nyújtott uniós támogatás jelentősége, a támogatáshoz való hozzáférés nehézségei, az eredmények terjesztése és hasznosítása, valamint a gazdasági teljesítményhez való tényleges és várható hozzájárulás.
- 04** Az eredetileg megkeresett 172 vállalkozás közül 85-től kaptunk választ, ami körülbelül 49,4%-os részvételt jelent. A 11 már nem működő kkv levonása után azonban a kiigazított minta 161 aktív vállalkozásból állt, így a tényleges válaszadási arány körülbelül 53%-ra emelkedett.

Rövidítések

Rövidítés	Meghatározás/Magyarázat
CORDA	Közös kutatási adattárház
CORDIS	Közösségi Kutatási és Fejlesztési Információs Szolgálat
EBB	Európai Beruházási Bank
EIC	Európai Innovációs Tanács
EIF	Európai Beruházási Alap
EISMEA	Európai Innovációs Tanács és Kkv-ügyi Végrehajtó Ügynökség
EVA	Európai Versenyképességi Alap
GDP	Bruttó hazai termék
H2020	Horizont 2020
HaDEA	Európai Egészségügyi és Digitális Végrehajtó Ügynökség
HE	Horizont Európa
IKT	Információs és kommunikációs technológia
InnovFin	Unió finanszírozás innovátoroknak
IPR	A szellemi tulajdonhoz fűződő jogok
K+F	Kutatás-fejlesztés
K+I	Kutatás és innováció
KET	Kulcsfontosságú alaptechnológia
Kkv	Kis- és középvállalkozások
KPI	Fő teljesítménymutató
LEIT	Vezető szerep az alap- és ipari technológiák területén
MFF	Többéves pénzügyi keret
NMBP	Nanotechnológiák, fejlett anyagok, biotechnológia, korszerű gyártás és feldolgozás
TRL	Technikai készenléti szintek

Glosszárium

Terminus	Meghatározás/magyarázat
Adatbázis	Elektronikusan tárolt, betekintésre és kinyerésre rendelkezésre álló strukturált adatkészlet.
Adatok	Minőségi vagy mennyiségi változókra vonatkozó, például tényekkel vagy mérésekkel kapcsolatos olyan értékek halmaza, amelyekből információkat lehet előállítani.
Bruttó hazai termék	Egy ország vagyonának standard mérőszáma, amely az ott (rendszerint egy adott évben) előállított javak és szolgáltatások összértékén alapul.
CORDA	Az uniós kutatási és innovációs keretprogram végrehajtása során gyűjtött vagy generált adatok központi adattára.
CORDIS	Elsődleges nyilvános adattár és portál az összes uniós finanszírozású kutatási projektről és azok eredményeiről.
Digitalizáció	Digitális technológia és digitalizált információk igénybevétele különböző folyamatok és feladatok céljaira.
Eredményesség	Az, hogy a tevékenységek révén milyen mértékben sikerül megvalósítani a kitűzött célokat.
Fellépés	Az uniós kutatási keretprogramokkal összefüggésben a finanszírozási rendszerek különböző típusainak egyike.
Fő teljesítménymutató	Számszerűsíthető mérőszám, amely a teljesítményt a fő célkitűzésekhez viszonyítva mutatja be.
Gazdasági teljesítmény	Egy kormány vagy vállalkozás eredményessége az áruk vagy szolgáltatások előállítása terén.
Hasznosítás	A Horizont 2020 keretében egy uniós projekt eredményeinek felhasználása a projekt által lefedett tevékenységektől eltérő további tevékenységek során.
Hatás	A végrehajtott projekt vagy program szélesebb körű hosszú távú következményei, például a lakosság egésze számára biztosított társadalmi-gazdasági előnyök.
Hatáskör-átruházási megállapodás	Egyes szakpolitikai területeken valamely magánszeméllyel vagy szervezettel közvetett irányítás alatt álló uniós források végrehajtásáról kötött szerződés.
Hatásvizsgálat	Egy szakpolitikai kezdeményezés vagy más intézkedés várható vagy tényleges hatásainak (előzetes, illetve utólagos) elemzése.
Horizont Európa	Az Európai Unió kutatás- és innovációfinanszírozási programja a 2021–2027-es időszakra.
Horizont 2020	Az Európai Unió kutatási és innovációs finanszírozási programja a 2014–2020-as időszakra.

Innovációs szakadék	Egy szervezet vagy gazdaság aktuális innovatív teljesítménye és tényleges potenciálja, illetve a különböző szervezetek, országok vagy ágazatok közötti különbség.
(Kereskedelmi) forgalomba hozatal	Egy termék vagy szolgáltatás piacra juttatásának folyamata.
Kis- és középvállalkozások	Az alkalmazottak száma és bizonyos pénzügyi kritériumok alapján meghatározott méretű vállalat vagy egyéb szervezet. A kisvállalkozásoknak 50-nél kevesebb alkalmazottjuk van, és forgalmuk vagy mérlegfőösszegük nem haladja meg a 10 millió eurót. A középvállalkozások 250-nél kevesebb alkalmazottat foglalkoztatnak, és legfeljebb 50 millió eurós forgalmat bonyolítanak le, illetve mérlegfőösszegük legfeljebb 43 millió euró.
Közepes piaci tőkeértékű vállalkozás	Legfeljebb 3000 alkalmazottat foglalkoztató vállalkozás
Közös vállalkozás	Valamely kutatási vagy technológiai projekt vagy tevékenység végrehajtására köz-, illetve magánszférabeli partnerekkel együtt létrehozott uniós szervezet.
Pénzügyi eszköz	Az uniós költségvetésből tulajdonviszonyt, illetve részben tulajdonviszonyt megtestesítő befektetések, hitelek vagy garanciák, illetve más kockázatmegosztási eszközök formájában kapott pénzügyi támogatás.
Piaci közeli intézkedés/fellépés/tevékenység	A „Horizont 2020” keretprogrammal összefüggésben olyan tevékenység, amelynek célja új, módosított vagy továbbfejlesztett termékek, eljárások vagy szolgáltatások terveinek vagy kialakításának kidolgozása.
Szellemi tulajdon	Eredeti alkotás, például találmány, irodalmi vagy művészeti alkotás, vagy a kereskedelemben használt szimbólum, név vagy kép.
Szellemi tulajdon-jog	Szellemi tulajdonhoz fűződő törvényes jogok.
Technológiai készenléti szint	Valamely technológia érettségének megállapítására használt mérőszám, amelynek révén különböző technológiák megbízhatóan összehasonlíthatóak egy adott rendszerben vagy környezetben.
Terjesztés	A Horizont 2020 és a Horizont Európa keretében tervezett stratégiai folyamat a projekteredmények, kutatási eredmények vagy információk meghatározott közönségekkel való megosztására.

A Bizottság válaszai

<https://www.eca.europa.eu/hu/publications/SR-2026-24>

Időrendi áttekintés

<https://www.eca.europa.eu/hu/publications/SR-2026-24>

Ellenőrző csoport

Az Európai Számvevőszék különjelentései ismertetik az uniós szakpolitikákra és programokra, illetve az egyes költségvetési területek irányításával kapcsolatos témákra vonatkozó ellenőrzéseinek eredményeit. Hogy ellenőrzési munkája maximális hatást érjen el, témái megválasztásakor és feladatai megtervezésekor a Számvevőszék figyelembe veszi a teljesítmény-, illetve megfelelőségi kockázatokat, az érintett bevétel vagy kiadás nagyságát, a várható fejleményeket, valamint a politikai jelentőséget és a nagyközönség érdeklődését.

Ezt a teljesítmény-ellenőrzést a piacsabályozás és versenyalapú gazdaság ellenőrzésére szakosodott, Petri Sarvamaa számvevőszéki tag által vezetett és vezetett IV. Kamara végezte Benjamin Jakob kabinetfőnök és Elmo Torppa kabinetattasé; John Sweeney ügyvezető; Maria Isabel Quintela, feladatfelelős; Felipe Andrés Miguélez, Georgia Bichta, Maria Eleni Andreou, Tarik El Rhani, Szarka Orsolya számvevők, Adam Czarnecki és Carlotta Gisonni gyakornokok támogatásával. Nyelvi támogatás: Michael Pyper. Grafika: Dunja Weibel.

Balról jobbra: Carlotta Gisonni, Dunja Weibel, Benjamin Jakob, Maria Isabel Quintela, Petri Sarvamaa, Georgia Bichta, Elmo Torppa, Tarik El Rhani, Adam Czarnecki, John Sweeney, Maria Eleni Andreou.

SZERZŐI JOGOK

© Európai Unió, 2026.

Az Európai Számvevőszék dokumentumainak felhasználását a nyíltadat-politikáról és a dokumentumok további felhasználásáról szóló [6–2019. sz. számvevőszéki határozat](#) szabályozza.

Ellenkező rendelkezés (pl. egyedi szerzői jogi nyilatkozatokban foglaltak) hiányában az Európai Unió tulajdonában lévő számvevőszéki tartalmak a [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licenc](#) alá tartoznak. Ezért főszabály szerint a további felhasználás a forrás és a változtatások megfelelő feltüntetésével megengedett. A Számvevőszéktől származó tartalmak további felhasználásakor azok eredeti értelme és mondanivalója nem torzulhat. A Számvevőszék nem vonható felelősségre a továbbfelhasználás esetleges következményeiért.

Ha az adott tartalomban azonosítható magánszemélyek is érintettek (például ha egy kép a Számvevőszék munkatársait ábrázolja vagy harmadik fél is szerepel a források között), adott esetben további engedélyt is be kell szerezni.

Amennyiben ez megtörtént, akkor a vonatkozó engedély érvényteleníti a fenti általános érvényű engedélyt, és az abban foglalt, egyértelműen meghatározott felhasználási korlátozások érvényesek.

Az olyan tartalmak felhasználásához vagy reprodukálásához, amelyek nem az Európai Unió tulajdonát képezik, adott esetben közvetlenül a szerzői jog tulajdonosától kell engedélyt kérni.

1., 3., 5., 6., 8., 9., 10., 11. ábra, 2. és 5. háttérmagyarázat, az I. melléklet 2. és 3. ábrája – az ikonok és ábrák kidolgozása a [Flaticon.com](#) forrásainak felhasználásával történt. © Freepik Company S.L. Minden jog fenntartva.

Borítófotó: © kkolosov / stock.adobe.com.

Az iparjogvédelem alatt álló szoftverek és dokumentumok – pl. szabadalmak, márkajelzések, bejegyzett formatervezési minták, logók és nevek – nem tartoznak a Számvevőszék továbbfelhasználási politikájának hatókörébe.

Az Európai Uniónak az europa.eu címtartomány alá tartozó intézményi weboldalai külső oldalakra mutató hivatkozásokat is tartalmaznak. Ezek nem tartoznak a Számvevőszék hatáskörébe, ezért ajánlott elolvasni az ott közzétett adatvédelmi és szerzői jogi rendelkezéseket.

Az Európai Számvevőszék logójának használata

Az Európai Számvevőszék logója kizárólag a Számvevőszék előzetes hozzájárulásával használható fel.

HTML	ISBN 978-92-849-8287-5	ISSN 1977-5733	doi:10.2865/4886968	QJ-01-26-045-HU-Q
PDF	ISBN 978-92-849-8288-2	ISSN 1977-5733	doi:10.2865/2349409	QJ-01-26-045-HU-N

IDÉZÉS MÓDJA

Az Európai Számvevőszék [24/2026.sz. különjelentése](#): „Az innováció és a versenyképesség uniós finanszírozása: A Horizont 2020 „Ipari vezető szerep” prioritásának keretében kevés figyelmet fordítottak a piacközei intézkedésekre”, az Európai Unió Kiadóhivatala, 2026.

Ellenőrzésünk azt vizsgálta, hogy a Horizont 2020 keretprogram „Ipri vezető szerep” prioritása keretében nyújtott finanszírozás eredményesen támogatta-e az innovációt, a technológiatranszfer, a piaci elterjedést és az innovatív vállalkozások, különösen a kkv-k felfuttatását, valamint hogy a Bizottság nyomon követése és értékelése támogatta-e ezeket a célkitűzéseket. A munkaprogramok megfeleltek az Unió stratégiai prioritásainak, az viszont nem volt egyértelmű, hogy a pályázati felhívások kialakítása hogyan tükrözte a résztvevők igényeit. A támogatás főként a közepes technológiai készenléti szintű projektekre összpontosított, és nem fordított kellő figyelmet a piacközeli intézkedésekre, a kereskedelmi hasznosításra és a kapacitásbővítésre. A bizottsági nyomon követésből hiányzott a szisztematikus hasznosulásvizsgálat, a résztvevőkre vonatkozó megbízható adatok és a tartós gazdasági érték értékelésére szolgáló módszerek. Javasoljuk a technológiatranszfer, a piaci elterjedés, a kapacitásbővítés megerősítését, a nyomon követés egyszerűsítését, valamint a résztvevők gazdasági teljesítménye és innovációs kapacitása értékelésének javítását.

A Számvevőszék különjelentése az EUMSZ 287. cikke (4) bekezdésének második albekezdése alapján.

EURÓPAI
SZÁMVEVŐSZÉK

Az Európai Unió
Kiadóhivatala

EURÓPAI SZÁMVEVŐSZÉK
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Telefon: +352 4398-1

Megkeresés: eca.europa.eu/hu/contact
Weboldal: eca.europa.eu
Közösségi média: @EUauditors